БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 62 (8894)
МАРТЫН 15
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Кукурузын баян ургаса абахын түлөө

Түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө үйлэдэ арадай мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ эршэдэн шангадажа байна. Энэ мүрысөөндэ манай республикын хүдөө ажахын бүхы ажалшад оролсонхой. Үндэр ехэ, харюусалгатай уялга даажа абаад, тэдэнэр тэрэнээн үгээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэнэ.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ 1959 ондо республикымнай колхоз, совхозууд 46,5 мянган тонно мяха, 119,4 мянган тонно һү, 3853 тонно ноолһо абаха гэһэн тодорхой уялга даажа абанхай. КПСС-эй обком энэ уялгыень бүримүһэн дэмжэлгээ. Энэнь схэшье, харюусалгатайшье зорилго. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлэйхиһээ 1,8 дахин ехэ мяхан, 1,4 дахин ехэ һүн, 1,3 дахин ехэ ноолһон абтаха болоно.

Энэ уялгые амжалтатайгаар дүүргэхэ гол шухала эрхэ нүхэсэлынь гэхэдэ, малдаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэлгэ байһаниинь хэншье мэдээжэ. Хүсэд хүрэхэ, шэмэ ехэтэй тэжээл бэлэдхэлгэдэ нэн түрүүн кукуруза шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Имагтал кукурузын лэ баян ургасын ашаар бидэнэр адуу малаа олошоруулжа, мяха, һү, ноолһо элбэг ехээр абадаг болохомнай найдамтай.

Иимэһээ кукуруза ехээр тарижа, үндэр ургаса абаха хэрэгтэ харюусалгатайгаар, оролдосотойгоор, жэнхэни эзэн шэнгеэр хандаха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай нэгэн уялга болоно. Гэхэ зуура энэ тон шухала хүдэлмэридэ хайһан хэрэгээр, ёһо тэдысэ хандаха, кукурузын туйлай ехэ удхашанарта хэрэгсээхэгүй ябадал үшөөл байһаар. Жэшээнь, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз кукурузын тарилгада юрэдөө бэлдээгүй шэнээр байдэ болохо. Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ талаар ехэ юумэн хэгдэхэ шэнги. Теэд бодото ажал дээрэнь харахада, кукурузын поли дээрэ бүри үбэлэй эхеэр гаргагдаһан эды тэды обоохой наг шэбхэ хэбтэнэ. Колхозой газарай шииг нойтоор бага байгаашье һаань, эндэхид һайрамаар шиидхэжэ ёһо үһалха, мүн бусад арга боломжоёо хэрэглээгүй байһаар. Иимэрхүү баримтанууд Хориин, Сэлэнгын, Баргажанай олон колхозуудаар үзэгдэнэ. Кукуруза тариха хэрэгтэ иигэжэ эзэн бусаар хандаһан ябадалые саашадаа яашье тэсэхэгүй.

Дутагдалнуудаа дары усадхажа, үрэ ургамалые һайн бэлэдхэлтэйгээр тариха тон шухала болоод байна. Нэн түрүүн поли дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргаха, шииг нойто баряха болон бусад агротехническэ хэмжээнүүд саг соогоо, зүбөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. КПСС-эй обкомой заабариин ёһоор, колхоз, совхоз бүхэн кукуруза ургуулха звенонууд бүхыдэнь оньһожоруулһан агрегадуудые байгуулха зэргэтэй. Энэ ажал хэрэгэй бүри бэелүүлэгдээдүй байгаа һаань, ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ хэрэгтэй. Тиигээд иимэ звено болон агрегадуудай ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, машина болон зэмсэгүүдээ үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа, кукуруза тариха бүхы хүдэлмэреэ агротехническэ һайн болзорто үнгэргэхын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотойбди.

Кукурузын үндэр ургаса абахын үшөө нэгэ гол арга нүхэсэлынь эрхим һайн үрэһэн болоно. Республикын олон ажахынууд энэ талаар ехэ дутуунуудтай. Зарим колхоз, совхозууд хэды шэнээн үрэһэн хэрэгтэйб, хаанаһаа абаха, хайшан гэжэ шэрэхэ, мүн бусад ямар хэмжээнүүдые абаха байһан тухайгаа үшөө һайса тодорхойлоодүй байха юм. Теэд энэ хүдэлмэриин тон шухала байһаниинь элитэ.

Мүнөө жэл кукуруза имагтал квадратно-гнездовой аргаар таригдаха байна. Энэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхын тула мүнөөнһөө бэлдэжэ эхилхэ, илангаяа звено болон агрегадуудай гэшүүдые һургаха, дүршүүлхэ хэрэгтэй. Имагтал эдэ бүхы хэмжээнүүд кукурузын үндэр ургасын хуби заяае шиидхэхэ байһыень мэдэрхэ шухала.

Долоон жэлэй түрүүшын хабар эхилжэ, тарилгын халуун хаһа ойртобо. Хабарай тарилгые, илангаяа кукуруза тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха бүхы арга боломжо манда бии. Гансал үдэр бүриин оролдолго, үсэд шанга ажал хэрэгтэй.

Манай республикын түрүү ажахынууд, түрүү кукурузашад һайшаамаар жэшээ харуулна. Мүнөө жэл хэжэнгынхид 20 мянган гектар тарилгын болон сабшалангай газар үһалхань. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 2 дахин ехэ юм. Мүн Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой кукуруза тариха механизированнэ звено (звеное даагшань Ц. Цыдыпов) поли дээрээ гектар бүриин 30 тонно наг шэбхэ гаргаа, шииг нойто бариха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Эдэ хэмжээнүүдынь үндэр ургасын үндэһэ һуури болохонь дамжаггүй. Иимэ жэшээнүүд республикымнай колхоз, совхозуудаар олон. Түрүү дүй дүршэлые арадай баялиг гэжэ тоолон, халуунаар дэмжэхэ, халан абаха гээшэ ехэ удхашанартай хэрэг болоно.

Республикымнай колхоз, совхозууд энэ жэл гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын эшэ набша абаха гэһэн харюусалгатай уялга абанхай. Энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын ажалшадай хүндэтэй уялга мүн.

Аймагуудай хүтэлбэрилхы органуул, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд кукуруза тарилгада онсо анхарал хандуулан, олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэдэниие шэн габьяата ажалда зоригжуулха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, үндэр ургасын түлөө социалистическэ мүрысөө улам хүсэтэйгөөр бадаруулха зэргэтэй.

Мүрысөөнэйнгөө дүүргэлтые шалгаба

Улан-Удэ городой партийна, советскэ органуудай, предприяти, эмхи зургаанууд болон профсоюзай, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэдэй суглаан болобо. Уряалаар ерэһэн Чита городой ажалшадай түлөөлэгшэд энэ суглаанда хабаадалсаа. КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр П. Е. Ножкин «1958 ондо Улан-Удын ажалшадай Чита городойхидтой мүрысөөндөө абаһан социалистическэ уялгын гүйсэдхэлэй дүнгүүд» тухай элидхэл хэбэ.

Тиихэдээ нёдондо абтаһан уялга, түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээд, Чита городойхидой туйлаһан дүнгүүдтэй зэргэсүүлэн харуулаа.

Үүлээрнь Читын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Зорин, Улан-Удын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гурьянов, КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр Шамсимухаметов болон бусад үгэ хэлэжэ, КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжон, абаһан уялга, түсэбүүд заатагүй дүүргэгдэхэ гэжэ мэдүүлбэд. Тиигээд хоёр городой ажалшадай хоорондохи мүрысөөе саашаданань бүри үргэдхэжэ, шэнэ амжалта туйлаха тухай хэлсэбэд.

Суглаанда хабаадагшад Чита городой ажалшадтай мүрысөөгөө үргэлжэлүүлэн, энэ жэлдэ дүүргэхэ шэнэ уялгануудые абаба.

Читынхид тэдэнэйдэ болохо иимэ суглаанда хабаадалсаха түлөөлэгшэнэрөө эльгээхыень Улан-Удын ажалшадые уриба.

М. Мункожапов.

„Эхэ Геройн“ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1959 оной мартын 10-най зарлигаар Бурядай АССР-эй Прибайкальска районой Троицк тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Моторенкина Антонина Степановнада «Эхэ Геройн» хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, «Эхэ Герой» гэжэ орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулагдаба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ТЭМСЭЕ!

Шэнэ амжалта туйлахабди

Манай аймагай ажалшад КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула, орон дотороо коммунизм үргэн далайсатайгаар, бүхы хэмжээгээр байгуулхые хүсэжэ, айхабтар ехэ омогтойгоор ажаллажа эхилбэ.

Долоон жэлэй асари ехэ түсэбэй түрүүшын жэлдэ—1959 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ талаар аймагай колхозууд болон совхоз дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа.

Партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон аймагай колхозууд болон совхоз долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Энэ долоон жэлдэ аймаг дотор һү абалга 2,5 дахин дээшэлхэ юм.

Тэрэшэлэн хонидой тоо толгой олошоруулха, ноолһо ехээр абахын тула нилээд хүдэлмэри хэгдэхэ. Тиигэжэ долоон жэлэй эсэстэ манай аймаг эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 100-һаа үсөөн бэшэ хонитой болохоор хараалагдана.

Мүн мяха абалгашье горьтойхон дээшэлхэ байна. Гансахан энэ жэлдэ аймагай колхозууд мяха абалгаяа 80 процентээр, «Эрдэм» совхоз 75 процентээр дээшэлүүлхээр хараална. Тиихэдэ гахайн мяха абалга колхозуудта 2 дахинһаа үлүүлэн дээшэлхэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ 5461 гахайе толгой бүриин 69 кг. шэгнүүртэйгээр гүрэндөө тушаагаа һаа, энэ жэлдэ 11 мянган гахайе толгой бүриин 80 кгр. шэгнүүртэйгээр гүрэндөө худалдахабди.

Мүнөө үедэ манай колхозуудаар орооһо таряанай баян ургаса абахын, тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Хабарай тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ гүйсэд бэлдэгдэнхэй. Тэрэнэй 80 гаран процентнь сортовой үрэһэн юм. Гадна сабшалан, тарялангай газар дээрэ наг шэбхэ гаргагдажа байна. Январиин 1-һээ хойшо 10200 тонноһоо дээшэ наг шэбхэ поли дээрэ гаргагдаа.

Кукурузын баян ургаса абахын тулада аймагай колхозуудаар механизированнэ 34 звено эмхидхэгдэнхэй. Кукуруза ургуулагшад гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ эшэ набша суглуулха уялга абанхай.

Мүн сабшалангай баян ургаса абахын түлөө ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой луговод Михаил Гапилов даажа абаһан зуун гектар газар дээрээ тошон халяагаа. Тэрэ гектарай 25 центнерһээ бага бэшэ үбһэ абаха уялгатай. Энэ талаар мүн «Знамя Ленина» колхоздо горьтой хүдэлмэри хэгдэнэ.

Абаһан уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула КПСС-эй айком, партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна.

Хэдэн олон агитаторнууд, аймагай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадта XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ойлгуулха зуураа, колхозууд болон совхозой урда табигдаһан зорилгонуудые тодорхойлон хэлэжэ үгэнэ, тиин шэн габьяата ажалда уряална.

Л. Власов, КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой секретарь.

34 мянган тонно шэбхэ гаргагдаба

Курумканай аймагай колхозууд байгша ондо кукурузын һайн ургаса абахын зорилгоор зарим тэды хүдэлмэри хэжэ байна. Хамта дээрээ 1900 гектар кукурузын газарта 34 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаба.

Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1100 тонно шэбхэ полидо гаргаа. Тэндэхи А. Федосеевэй хүтэлбэрилдэг кукуруза ургуулагшадай звено оролдосотой, эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Звеногойхид байгша ондо даажа абаһан 100 гектарай га бүриһөө 250—300 центнер кукурузын ногоон эшэ хуряаха түсэбтэй.

Мүн энэ колхоздо Курумканай дунда һургуулиин һурагшад горьтой туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр даажа абаһан 50 гектарай га бүхэнһөө 300 центнер набша ногоо хуряахаар хараална. Наг шэбхэ гаргаха түсэбөө эдэнэр дүүргэнхэй.

Гэхэтэй хамта, аймагай олон колхозууд кукурузынгаа поли үтэгжүүлгэдэ хайша хэрэгээр хандана. Ленинэй, Кировэй, Калининай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд кукурузын, хартаабхын, огородой эдеэнэй поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө ойродоол 10—15 процент дүүргээд байна.

Кукурузын полидо наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри түргэдхэхын тула эндэ дурсагдаһан колхозуудай правлени зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

С. Ангабаев.

Урданайнгаа алдуу дабтаһаар

КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй, түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэри дотор хүдөө ажахын продуктнуудые, нэн түрүүндэ мяха бүри ехээр абадаг болохо тухай онсолон тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула республикымнай колхоз, совхозууд ехэ оролдолго гаргана.

Гэхэтэй хамта, Кяхтын Калининай нэрэмжэтэ колхоз мал ажал түргөөр хүгжөөхэ, мяха ехээр абадаг болохо бүхы арга боломжотой аад, һүүлэй үедэ биратай юумэ хэнэгүй.

Үнгэрэгшэ жэл эбэртэ бодо малай тоо толгой 12,5 процентээр, тэрэ тоодо үнеэд 4 процентээр олошоруулагдаһан байха юм. Тиихэдэ гахайн толгой нэмээгүй һэн.

Мяха абалга, гүрэндэ худалдалгашье урагшаа ябаагүй. Дунда зэргээр 45 килограмм шэгнүүртэй гахайнууд гүрэндэ тушаагдаһан юм. Энэ ушарта нэгэ килограмм гахайн мяханай үнэ сэн аяар 15 түхэригтэ шахуу болоһон байна. Мүн тиихэдэ худалдагдаһан 603 хонидой 230-ниинь дундаһаа доошо шадалтай гэхэ гү, али толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 33 килограмм татаһан байна.

Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ жэл урдынгаа алдуу дутуунуудые усадхажа, эрид хубилалта хэхэ байха гэжэ һанамаар байгаа. Теэд тиимэшье юумэн үзэгдэнэгүй.

Арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, 1959 ондо нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ мяха абахаар колхозойхид түсэблөө. Теэд хооһон хөөрэлдөөнһөө сааша гараадүй байһаар. Мяханай-товарна фермэ эмхидхэхэ тухай абяа шэмээн гаранагүй. Гансал бэлшээн тарга̣луулаг даха буруунуудай гүүртэ бии болгогдоо гээшэ. Колхознигууд болон алба хаагшадһаа мал, шубуудые худалдажа абахаар хэлсэһэн аад, мүнөө үедэ тусхай хүдэлмэри ябуулагданагүй. Колхознигууд арба—арбан нугаһа, дальбараануудые гэр гэртээ тэжээжэ, колхоздоо тушаахаар шиидээд, бодото дээрэнь тэрэнээ бэелүүлжэ эхилээдүй.

Гадна харууһанай мууһаа шалтагаалжа, малай, хурьгадай гарзалха ушар үзэгдэнэ. Колхоз дотор 200-гаад хурьган, ахалагша хонишон нүхэр Мостовскойн отарада 30 эрье гарзалба. Үнгэрһэн хоёр һарын туршада 20 толгой эбэртэ бодо мал, 59 гахай хоролтодо ороо.

Эндэ хэлэгдэһэн дутагдалнууд дары усадхагдаха ёһотой.

М. Шиханов.

Россин Федераци нэгэдэхи кварталда мяха худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

Россин Советскэ Социалистическэ Федеративна Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохо тухай КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, гүрэндэ мал худалдаха 1959 оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

1959 оной мартын 10-да 298 мянган тонно шэгнүүртэй мал гүрэндэ худалдагдаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 138 мянган тонноор гэхэ гү, али 1,9 дахин ехэ юм. Нэгэдэхи кварталай түсэб 103,2 процент дүүргэгдэбэ. Гэхэтэй хамта колхоз болон совхозуудай бүхы түрэлэй малай тоо толгой нилээд олон болоо.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерстводэ

1959 оной августын тэн багта Швеци, августын хоёрдохи хахадта Норвеги, август соо Дани ошохо тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто Швециин, Норвегиин болон Даниин правительствонуудһаа ерэһэн уряалнуудтай дашарамдуулан. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Швециин Хэрэгүүдэй талаар саг зуурын этигэмжэтэ Г. Рюдингтэй, Норвегиин Онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд О. Х. Гундерсентэй, Даниин Онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд А. Мерктэй мартын 13-да уулзаа.

Н. С. Хрущев Швеци, Норвеги болон Даниин правительствонуудай уряалые баяртайгаар хүлеэгээд, дурадхагдаһан болзорнуудтань айлшалхые зүбшөөхэ байна гэжэ Советскэ правительствын даалгабаряар А. А. Громыко мэдээсэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадууд Англи ошохоёо мордобо

Англо-ородой парламентска комитедэй уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадууд «ТУ-104» гэжэ агаарай онгосоор Москваһаа Лондон орохоёо мартын 13-да мордоо.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ М. А. Суслов, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Б. Н. Пономарев, П. А. Сатюков, С. А. Скачков, Л. Н. Соловьев бүлэг депутадуудай тоодо ороно.

СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадууд Англида ошоод байха үе соогоо хоёр оронуудай һонирхожо байһан асуудалнуудаар һаналаа ойлголсохын тулада Англиин парламентын гэшүүдтэй уулзаха юм.

(ТАСС).

Юунэй түлөө тэмсэнэбибди

Партиимнай ээлжээтэбэшэ XXI съездын баталан абаһан асари ехэ түсэб соо долоон жэлэй туршада хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тухай онсолон тэмдэглэгдээ. Тиихэдэ мяха, илангаяа гахайн мяха элбэгээр абадаг болохо тушаа тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

Манай республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ 100 мянган гахай шахаад, гүрэндэ худалдахаар шиидэһэн байна.

Абаһан энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор зарим аймаг, совхоз, колхозууд горьтой оролдолго гаргажа байнхай. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймаг нёдондоной энэ үеынхиһөө 290 процент, Бичурын, Хэжэнгын, Ториин, Сэлэнгын аймаг гурба дахин, Түнхэнэй аймаг 2,1 дахин ехэ гахайн мяха абаба.

Гэхэтэй хамта, гахайн мяха ехээр абадаг болохо тушаа республикын олохон колхоз, совхозууд ёһотой анхарал табинагүй. Энээниие иимэ баримта дээрэһээ хаража болохоор. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үе соо 204 тонно гахайн мяхан абтаһан һаа, мүнөө 333 тонно абтаа. Хэрбээ нёдондо Закаменай аймаг 6 тонно мяха абаад байбал, мүнөө арай гэжэ нэгэ

тонно абаба. Мүн Яруунын, Хориин аймагуудаар иимэрхүү байдал үзэгдэнэ.

Тиихэдэ энэ жэлдэ поршоонхонууд олоор гарзалуулагдана. Ториин аймагта гараһан поршоонхонуудай гурбанай нэгэ хубинь харууһа, байрын мууһаа хоролтодо ороо. Иимэ ушар бусадшье аймаг, колхозуудта тохёолдоно.

Залуу эмэ гахайнуудые нэгэ түрүүлээд, шахажа мяхалха ёһотой аад, тиигэдэггүй колхозууд бии. Ториин «Коммунизм» колхозой правлени үбэлэй поршоонхонуудые ондоо тээшэнь худалдаха шиидхэбэри абаа.

Гахайн мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэ албан хойрогоор хандадаг, харюусалгагүй зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд шанга эрилтэ табиха, дутагдалнуудаа дары усадхахын тулада яаралтай хэмжээ абаха зэргэтэй. Абтаһан поршоонхонуудай нэгэшье толгойе хоролтодо оруулангүй, һайнаар тэжээхэ хэрэгтэй. Зургаа, долоо, һаратай болоһон эхэ гахайнуудые хойшолуулалтагүй ороондо табиха шухала. Иигээд зундаа эдээнһээ поршоонхо абтаха болоно.

Хэнэйшье мэдэһээр залуу эхэ гахайе түрүүлэнгүй шахажа мяхалхада жэлэй һүүлдэ ойродоол 40—50 килограмм мяхан абтадаг байһаниинь элитэ. Харин тэдэниие нэгэ түрүүлээд, поршоонхонуудыень шахан тэжээгээд байхада, жэлэй эсэстэ 200—250 килограмм мяхан лаб абтаха хаа юм. Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, гахай нэгэ түрүүлжэ мяхалхада ашаг олзотойшье, гахайнуудай тоошье түргөөр олошорхо байна.

Колхозник, алба хаагшад, хүдэлмэрилэгшэдһөө колхоз, совхозууд поршоонхонуудые олоор худалдажа абаха болоно. Энээниие саг соонь, зүбөөр эмхидхэхын тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абаха уялгатай.

Зарим колхозууд эхэ гахайнуудые хүгшэртэрынь байлгадаг заншалтай. Энэ ушарта гахайн үдэсэ муудадаг байна. Тиимэһээ 3—4 наһатай болоһон эхэ гахайнуудай орондо залуу, һайн үүлтэрэй гахайнуудые бариха хэрэгтэй.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Уялга абаад, тэрэнээ мартажа болохогүй

(КПСС-эй Торийн айкомой пленумhээ)

Колхозуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хабаадалгатай үргэн пленум боложо, партиин айкомой секретарь нүхэр Шатуев «КПСС-эй XXI съездын дүнгүүд, аймагай партийна организацийн зорилгонууд» гэhэн элидхэл хэбэ.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые бүри мүhэн hайшаагаад, пленумдэ хабаадагшад долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ абаhан уялгаяа ямараар дүүргэжэ байhан тухайгаа ехэхэн шүүмжэлэлтэйгээр зүбшэн хэлсээ. 1959 ондо бэелүүлхээр горьтойхон уялгануудые абаhан аад, олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд тэдэнээ бэелүүлхын түлөө шанга тэмсэл эмхидхэнэгүй. Үбhэ тэжээлээр hэбэреэ болоhон «Улаан Октябрь» колхоз малаа яаралтайгаар, олоорнь гүрэндэ тушаажа байна. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 210 процент дүүргэжэ, аймаг соогоо түрүүлбэ. Теэд иигэжэ «түрүүлэлгэн» хэр зүбтэй гээшэб?

Мүнөө туранхай, бэеэр бага мал олоор тушаажа байха гээшэ бодомжогүй, ниитынгээ зөөридэ эзэн бусаар хандаhан, гүрэндэшье, өөhэдтөөшье гарзатай, хохидолтой ябадал гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ колхозой hая гүрэндэ тушааhан 102 эбэртэ бодо малайнь толгой бүхэниинь дунда зэргээр 176 килограмм, 190 хониной толгой бүхэн оройдоо... пүүд татаhан байна. Иигэжэ байхадаа энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мүнөө жэлдэ яагаад нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ мяха абахамнай гэжэ hанана хаб? Хэрбээ тэдэ малые зунай ногоондо hайса таргалуулаад, намар болотор томо болгоод, гүрэндэ тушаагаа hаа, хэды ехэ тарган мяха нэмэжэ абтаха, хэды ехэ мүнгэн олзо орохо байгаа гээшэб!

Тэрэшэлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 150-аад килограмм амидын шэгнүүртэй олон үхэр гүрэндэ тушаагаа. Мүнөө үбэл гараhан поршоонхонуудаа бултыень томо болгожо шахаhанайнгаа hүүлээр гүрэндэ тушааха гүйсэд арга боломжотой аад, «Коммунизм» колхозой правлени тэдэнээ hаядаа нарайгаар худалдаха гэжэ хараална.

Олон колхоздо мал, илангаяа залуу мал олоор гарзалжа захалба. Теэд малай үхэлые болюулхаар ёhотой тэмсэл хэгдэнэгүй. Свердловэй нэрэмжэтэ колхоздо муугаар харууhалагдажа, эдеэлүүлэгдэжэ байhан дээрэhээ гахайнуудай гурбанайнь нэгэ хуби, хурьгадайнь 19 процент гарзалаа. «Заветы Ильича» колхозой Нарин гэжэ газарай гансахан отарада 50 гаран хурьган үхөө. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Улаан-Тори», «Улаан Октябрь» колхозуудта малай үхэл ехэ.

Үбэлэй hарануудта hү ехээр hаахын түлөө ёhотой тэмсэл колхоз бүхэндэ хэгдэнэгүй. Зарим колхозуудай, жэшээлхэдэ, «Коммунизм», «Улаан Тори» колхозуудай hү hаалияа дээшэлүүлжэ байхада, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиhоо 51 процентээр, «Заветы Ильича»—20, «Улаан Октябрь»—12 процентээр доошолуулба. 1958 онойхидо орходоо хоёр дахин ехэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээлтэй байтараа, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиhоо бага hү hаажа байна. Ехэ уялга абажархёод, тэрэнээ дүүргэхын түлөө оролдоногүй, хэлэhэнээ мартажархёо гэжэ хэлэхэhээ бэшэ, энэ урагшагүй, дорой ябадалые ондоогоор юун гэжэ тайлбарилалтайб?

Ерэхэ тарилгада, илангаяа кукурузын тарилгада бэлэдхэл тухай пленум дээрэ ехээр хэлсэгдэбэ. Кукуруза hайнаар ургуулдаг болоол hаа, шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэдэг болохобди гэжэ элидхэлшэшье, үгэ хэлэhэн нүхэдшье онсолон тэмдэглээ.

— Энэ үнэтэ ургамалые «амадажа» шадаагүй hаа, саашадаа hанаhан соогоо малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэмнай бэрхэтэй,— гэжэ «Улаан Бургалтай» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Яковлев мэдүүлээ.—Манай кукурузашад энэ ургамалые ургуулха зарим тэды дүй дүршэлтэй. Нёдондо зарим полинуудай га бүхэнhөө 280-аад центнер ургаса хуряагаа hэмди. Бидэнэр мүнөө жэл ёhотойгоор лэ хам оролсожо, кукуруза хэдэн зуун гектарта hайнаар ургуулха зорилготойбди. Энээнэй тулада апрелиин 5 болотор 30 гара мянган тонно наг шэбхэ кукурузынгаа полинуудта гаргахамнай.

Гэбэшье, аймагай олонхи колхозуудта кукуруза тарилгада бэлэдхэл муугаар ябажа байна. Кукуруза ургуулха механизированнэ звенонууд миил ёhын тэдыдэ эмхидхэгдээд, юуншье хэгдэнэгүй. «Улаан Октябрь» колхоздо кукурузашадай нэгэ звеноe даагша Д. Д. Баганов мори харана, нүгөөдэ Д. Д. Юсудуровынь үбhэ зөөжэ байдаг.

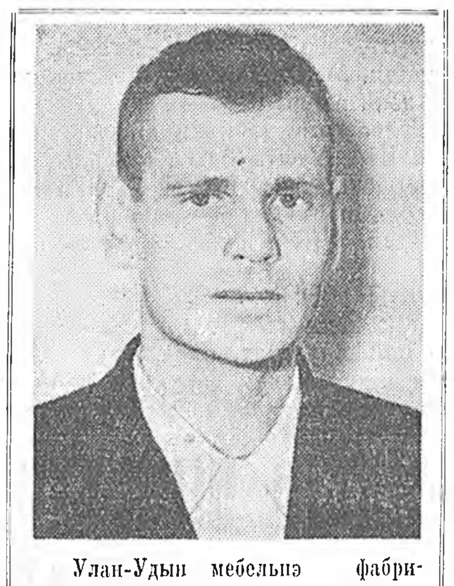
Манай эндэ кукуруза hайнаар ургахагүй, мүн малайнгаа ашаг шэмые эрид ехээр дээшэлүүлхэ аргампайгүй гэжэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Осипов, парторганизациинь секретарь нүхэр Палютов гэгшэд гэдэргээ таталдаhан үгэ хэлэжэ, тон зүб шангаар шүүмжэлэгдэhэн байна.

Хэрбээ саашадаа энэл ёhоороо ажаллаха болоо hаа, абаhан уялгаяа Торийн колхозуудай амжалтатайгаар дүүргэхэнь бэрхэтэй. Гэтэр, мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд мяха, hү, ноохо, үндэгэ абалгаар горьтой зорилго табинхай бшуу.

Колхозуудта ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулна гэжэ партиин айкомые зарим хүнүүд хурсаар шүүмжэлээ. Жэшээлхэдэ, «КПСС-эй XXI съездhээ хойшо айкомой нэгэшье секретарь гү, али таhагые даагша аймагайнгаа зорилгонууд тухай элидхэл, хөөрэлдөө хээгүй» гэжэ нүхэр Яковлев хэлэбэ.

Долоон жэлэй түсэбөөр табигдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада аймагай партийна организаци, бүхы ажалшад хүсэ шадалаа гамнахагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-е найдуулаад, пленумдэ хабаадагшад дутуу дундануудаа усадхаха дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

П. Макеев.

Улан-Удын мебельнэ фабрикын хабсаргалгын цехын модошо дархан нүхэр А. Н. Бокарёв эндэ 17-дохи жэлээ ажаллажа байна. Мүнөө нүхэр Бокарёв КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэри, тогтоолнуудаар зоригжоод, үдэр бүриингөө даабаринe 150—160 процент дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** нүхэр Бокарёв. **Л. Хайдуровай** фото.

Долоон жэлэй түрүүшын амжалта

Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэри, тогтоолнуудые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ байхадаа дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан юм. Тиигэжэ энэ заводойхид байгша оной 1-дэхи кварталай түсэбые мартын 20-до сүм дүүргэхэ гэжэ шиидээд, эршэмтэйгээр ажаллажа ороо hэн. Хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн урданайхида орходоо бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлээ, ажалай түрүүшүүл олошороо. Үдэр, халаан бүриин түсэбые заатагүй үлүүлэн дүүргэхэ хүдэлөөн заводой бригада, цех бүхэндэ дэлгэрбэ. Тиигэжэ ажаллажа заводой коллектив 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые мартын 12-то амжалтатайгаар дүүргээ. Үнгэрhэн хоёр hара 12 хоног соо нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 8 мянган 100 кубометрээр ехэ хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүд бэлдэгдэжэ, арадай ажахыда ябуулагдаа.

Илангаяа нүхэд Павлов, Воробьев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг халаанайхидай эршэмтэйгээр ажаллажа байhые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр 3 hара 15 үдэрэй даалгабариие мүнөө дүүргэнхэй юм. Эдэнэй жэшээгээр ажаллаhан модо хюрөөдэдэг, мүн түүхэй эд гаргадаг цехынхид кварталайнгаа түсэбые дүүргэнхэй. Тэрэшэлэн эрхим хүдэлмэришэд И. Казаковой, М. Чебунинэй, А. Плехановай хүтэлбэрилдэг бригаданууд hайн амжалтануудые туйлаба.

Социалистическэ мүрысөөндэ түрүү бригада, халаанууд элирэн гарана. Жэшээлхэдэ, модо хюрөөдэдэг цехын Татьяна Сухановагай, Эрра Ивановагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригаданууд ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлжэ, коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэд. Мүнөө эдэ бригадынхид халаан бүриингөө даабариhаа гадуур хэдэн арбаад кубометр модо хюрөөдэдэг юм.

Д. Аюшеев,
заводой түсэблэгшэ.

Үнеэдээ олошоруулжа, олон жэлдэ ашаг шэмынь абаха, мүн залуу малай харууhые hайнаар эмхидхэжэ, саг болзортонь ороондо оруулха тухай дурадхалнууд

Эхилhэн долоон жэл соо малhаа ашаг шэмэ абалгые дээшэ-лүүлхэ тушаа КПСС-эй XXI съездын абаhан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүхы түрэлэй малай too толгойе эрид олошо-руулха хэрэгтэй.

Илангаяа үхэрэй мяха абалга, hү hаалгые дээшэлүүлхын тул- үнеэдэй too толгойе олошоруулха гээшэ ехэхэн удхатай.

Энэ асуудалаар РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерстводэ кол-хоз, совхозуудай, районуудай хүдөө ажахын инспекцинүүдэй областиин, мүн хизаарнуудай, хүдөө ажахын управлснинүүдэй автономно республикануудай хүдөө ажахын министерствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон научна хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болобо.

Эбэртэ бодо малай too толгойе олошоруулжа, саашадань үсх- бэрилхэ талаар Россин Федерациин колхоз, совхозуудай хүдэлм- ридэ ехэхэн дутагдалнууд бии гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдэ.

Үнеэдэй hубайрха ушар хэдэн ажахыда мүнөө болотор усадха- даагүй, үнеэд болон залуу мал олоор гологдоно, тэдэнии- ороондо оруулха хэрэг ехээр hаатуулагдана. Эдэ ушарhаа үне- дэй too толгой тон удаанаар олошорно.

Гэхэтэй хамта, адуу мал үсхэбэрилхэ хүдэлмэреэ зүбөөр эм-хидхэhэн колхоз, совхозуудта үнеэдэйнь too толгой нилээдг- олошорhон байха юм.

Илангаяа Рязаниин, Ульяновска болон Калужска области- нуудай, Хабаровска хизаарай колхоз, совхозууд үнеэдэй то- толгойе олошоруулгаар hайн амжалтануудые туйлаа. Кабар- диноБалкарска АССР-тэ 1958 оной туршада үнеэдынь 21, 5 про-центээр олошороо.

Саратовска областиин «Красный Кут», Горьковско областии- «Культура», Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Владимирска областии- «Ким», «Кольчугинский», Свердловскэ областиин «Пионер» боло- бусад совхозууд 1958 ондо нэгэшье үнеэ hубайруулаагүй. Тиигэж- 100 үнеэн бүриhөө 100 гаран тугалнуудые абажа шадаа. Дурса- даhан жэшээнүүд хадаа Россин Федерациин колхоз, совхозууда- байгша ондо үнеэдэйнгээ too толгойе 20—25 процентhээ доош- бэшээр олошоруулха гүйсэд арга боломжотой байhыень харуулн-

ҮНЕЭДЭЙ ТОО ТОЛГОЙЕ ЭРИД ОЛОШОРУУЛЖА, АША- ШЭМЫЕНЬ ХАРАА БАЙСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОТО- ГООР РОССИИ ФЕДЕРАЦИИН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТ- ИИМЭ ХЭМЖЭЭ-ЯБУУЛГА ХЭХЫЕНЬ СУГЛААН ДУРА- ХАНА.

* * *

hү hаалияа дээшэлүүлхын хойноhоо оролдоод лэ үнеэдээ олоорнь голодоhондо гаргажа, эбэртэ бодо малайнгаа too толгойень хороожо, hү, мяха абалгаяа бүхы дээрэнь доошолуулжа байhан зарим колхоз, совхозуудай буруу ябадалые дары сагтань болюулха. Ямаршье ашаг шэмэ үгэдэг байгаашье hаань, саашадаа үсхэбэрилжэ болмоор үнеэдэй too толгойе хороожо огто болохогүй.

Ажахы бүхэндэ үнеэдые удаан саг соо 10—12 жэлдэ байлгаха, энээнтэй хамта үнеэдые голодhондо гаргаха ушарые эрид доошолуулха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн зоотехническэ, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй эгээл шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолохо. Тиигэжэ түрэхэ хашараг, гунжануудые голодhондо гаргаха ябадал дары болюулха.

Үеэдые голодhондо гаргахадаа hайса шалгажа, хаража үзэhэнэйнгөө, мүн аймагуудай хүдөө ажахын инспекцинүүдэй баталhанай hүүлээр, гансал аймгүйсэдкомой зүбшөөлөөр гаргаха гэhэн гурим тогтоохо. Тэрэшэлэн совхозуудта—энэ ушарта табигдаhан актые автономно республикануудай хүдөө ажахын министерствын, мүн область, хизаарнуудай хүдөө ажахын управленинүүдэй баталhанайнь hүүлээр хүсэндэнь хүргэхэдэ болоно.

Залуу мал hайнаар харууhалжа, саг болзортонь ороондо оруулха гээшэ үнеэдые олошоруулха хэрэгэй эгээл шухала үндэhэ hууринь болоно. Тиимэhээ залуу мал бүхэниие гарзалуулангүй 16—18 hаратайдань ороондо оруулха хэрэгтэ зоотехнигэй бүхы хүдэлмэри элсүүлэгдэхэ зэргэтэй. Энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байhан Рязаниин областиин колхоз, совхозуудай дүй дүршэлые дэмжэхээр. Рязаньда залуу мал түлжүүлхэ тусхай фермэ, бригаданууд эмхидхэгдэнхэй юм. Залуу малай харууhа, эдеэлүүлгэ hайнаар эмхидхэжэ, тэдэнэй бэеынь шэгнүүр сүүдхэ соо 500—600 граммаар нэмээжэ байха хэрэгтэй. Тиихэдэ залуу малай бэеынь шэгнүүр 16—18 hаратайдаа, ороондо орохо болоод байхадаа 270—300 килограммда хүргэгдэхэ ёhотой. Энэ болзорhоо оройтуулжа залуу мал ороондо оруулхада зоотехническэ үндэhэ hууригүй, экономическа ашаг олзогүй байна.

16—18 hаратай, мүн дээшэшье наhатай болоhон хашарагуудые аминдань hалгаажа, hара тухай саг соо ороондо оруулха хүдэлмэриие ойрын сагта ажахы бүхэндэ ябуулжа эхилхэ хэрэгтэй. Энэ тухай наhатай болоhон аад, бэеэр hула, үлбэр хашарагуудые hайн харууhанда байлгажа, эдеэлүүлжэ, ойрын 1,5—2 hара соо тэдэниие ороондо оруулха хүдэлмэри хангаха хэрэгтэй. Ороондо оруулагдаhан хашарагуудай саашадаа бэе махабадаа hайжаруулхынь, мүн тобир тарган, шэрхи тугалнуудые түрэжэ, hү ехээр үгэдэг болохынь тула тэдэниие элбэг дэлбэг тэжээлээр хангажа, хойноhоонь үдэр бүри харууhалжа байха гээшэ тон шухала. Залуу малай хойноhоо харууhалдаг хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөhые малайнгаа бэеынь шэгнүүрые хэды шэнээнээр нэмээжэ байhыень харалсан түлэхэ.

Илангаяа хээлитэй болоhон малай хойноhоо тон наринаар харууhалжа, түрэхэhөөнь 2—3 hараар урид hаалишадта даалгажа үгөөд, шэнэ түл абаха түхеэрэлгээ hайса бэлдэхэ хэрэгтэй.

Ажахы бүхэндэ үнеэдые зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй гэжэ суглаан тоолоно. Энээнэй тула нэн түрүүндэ үнеэдые тугаллаhанайнь hүүлээр hарын туршада ороондо оруулха шухала. Тиимэhээ тугаллаха үнеэдые hайн харууhанда заатагүй байлгажа, тугаллаhанайнь удаа ороондо орохоёо hанахаданъ илгажа абаад, тэрэ дары урэжүүлхэ. Энээнэй ашаар табан жэл соо үнеэн бүриhөө зургаан тугал гү, али жэлдээ 100 үнеэн бүриhөө 105—110 тугал абаха зорилго урдаа табиха ёhотойбди.

Үнеэдые тугаллаhанайнь hүүлээр бүри оройтуулжа ороондо оруулха тушаа зарим научна хүдэлмэрилэгшэдэй дурадхалые, мүн иимэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг ажахынуудай дүршэлые буруу гэжэ тоолохо. Хэрбээ үнеэдэй тугаллаhанайнгаа удаа hара тухай саг соо ороондо оруулагдаагүй гү, али ашa үрэ багатайгаар үрэжүүлэгдээ hаань, дары хэмжээн абтаха ёhотой. Үнеэн гү, али хашарагуудай үрэжүүлэгдэhэнэйнь hүүлээр 1,5—2 hара болоод, тэдэнээ шалгажа үзэжэ байха. Тиигэжэ муугаар үрэжүүлэгдэhэн малда нэмэлтэ үрэжүүлгэ хэхэ.

Үнеэдые hайнаар үрэжүүлхын тула шэргээд байха үедэнь тэдэниие зүбөөр харууhалан эдеэлүүлжэ, түрэтэрнь тобир тарганаар байлгаха гээшэ тон шухала. Тиихэдэ үнеэдые болзорhоонь урид шэргээжэ огто болохогүй. Үнеэд тугаллахынгаа урда тээ 30—45 хоногто шэргээгдэхэ ёhотой.

Үнеэдэй бэеын элүүрэй хойноhоо hайнаар хаража байха шухала. Илангаяа үнеэдэй түрэhэнэй hүүлээр үбшэлхыень, мүн дэлэнгэй үбшэнhөө hэргылхэ шухала. Үнеэдэй уяанда байха үедэнь, тэдэниие сэбэр агаарта үдэр бүри ябуулжа байха хэрэгтэй.

Үнеэд, хашарагуудые саг болзортонь ороондо оруулха хүдэлмэри эмхидхэжэ, hайн үрэ туйлаhан хүдэлмэришэдые материальна таларнь урмашуулжа байдаг түрү- колхозуудай дүй дүршэлые х- хаанагүй дэмжэхэ хэрэгтэй гэж- суглаан тоолоно.

Тэрэшэлэн бухануудай харуу- эдеэлүүлгые hайжаруулжа, тэд- ниие зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ то- шухала. Тиихэдээ бухануудай үр- шанарые ходо шалгажа байха х- рэгтэй.

1959—1960 оилуудта бүхы колхо- совхозууд үнеэдые искусственна а- гаар үрэжүүлдэг болохо ёhотой.

Искусственна үрэжүүлгын ста- ци, пунктнуудые эмхидхэхэдээ тэ- дэхи бухануудые наринаар шалг- жа, трихомоноз, вибриозоор боло- бусад халдабарита үбшэнтэй бух- нуудые үрэжүүлгэдэ хэрэглэжэ огт- болохогүй.

Племенной фермэтэй колхоз, со- хозуудта hайн үүлтэрэй бухану- дые саг үргэлжэ шэлэн илгажа, з- бөөр харууhалха хүдэлмэри эмхи- хэхэ хэрэгтэй.

Ниитын малай too толгойе ол- шоруулха зорилгоор арад зонho- үнеэ, хашараг, буруунуудые оло- худалдажа абаха хүдэлмэриие ү- гэнөөр эмхидхэхэ.

Малай too толгойн олошорхото- хамта тэдэниие байраар хангахы- мүн тэдэнhээ абтадаг продуктну- дай үнэ сэнгые эрид доошолуулх- тула эбэртэ бодо малые уяан- байлгангүй харууhалха дүршэл- колхоз, совхозуудта үргэнөөр д- гэрүүлхэ.

Элбэг хүрэхэ үбhэ тэжээл бэл- хэ, мүн кукурузые бүри ехээр т- ридаг болохо гээшэ мал ажал- саашадань хүгжөөхэ арга бол- жын эгээл шухаланъ болоно. Кук- рузын үндэр баян ургаса ургуул- болохынгоо хажуугаар, зарим к- тагуудай эрхэ байдалые харалс- малай тэжээл болохо хартаабх- сахарай свёклын, бахчева ургама- нуудай ургасые колхоз, совхозу- та дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн клеве- люцернэ, овёстой холимол викэ с- лон бусад белогоор элбэг ургам- лые үргэнөөр таридаг боло- Сабшалан, бэлшээриие hайжару- хын тула хэмжээ абаха, мүн ол- жэлэй бэлшээринүүдые бии бол- хо гээшэ тон шухала.

Эдэ дурадхалнууд ойрын са- колхоз, совхозуудта хүргэгдэж- мал ажалай бригадануудта ү- нөөр зүбшэн хэлсэгдээд, малай у- сые hайжаруулха хэмжээ-ябуул- нууд бүри мүнөө жэлhээ эхил- хэгдэхэ ёhотой гэжэ суглаан тоо- но.

«Сельское хозяйство» газетэhээ абтаба.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Шухала асуудал харуулагданагүй

Манай республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ мяха абалгые нёдондо жэлэйхиhээ 1,8 дахин ехэдхэхэ гэхэ гү, али хамта дээрээ 46,5 мянган тонно мяха абаха ёhотой.

Мяха абалгые эрид ехэ болгохо тушаа Хэжэнгын колхозууд юу хэжэ байнаб, энэ шухала хүдэлмэри аймагай газетэ хэр зэргээр харуулнаб гэhэн асуудалые хараад үзэе.

Энэ асуудалда харюусахын тула бидэнэр **«Кижингинский колхозник»** гэжэ аймагай газетын (КПСС-эй Хэжэнгын айкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй орган) хуудаhануудые байгша оной январиин 1-hээ эхилжэ иран харааhан байнабди.

«КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлэе» гэhэн уряал доро 1965 ондо орон доторнай 16 миллион тонно гудад мяхан абтаха, 1959 онhоо 1965 он болотор мяха абалга 2 дахин дээшэлхэ байhаниие харуулhан плакат газетын январиин 16-най номерто толилоо.

Мүн энэ номерто аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанhаа тоосоон хэблэгдэжэ, суглаанда хабаадагшад 1959 ондо социалистическэ уялгануудые абаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Эдэ уялгануудынь газетын январиин 21-нэй номерто толилогдонхой. **«....1958 онтой сасуулбал колхозуудаар мяха абалгые 24 процентээр ехэ болгожо, амидын шэгнүүрээр 14276 центнертэ хүргэхэ, гүрэндэ 13150 центнер мяха худалдаха гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиhээ 25 процентээр үлүүлхэ...»** — гэжэ хэжэнгынхидэй уялга соо бэшэгдэнхэй.

Саашадаа тус уялганууд соонь хэды шэнээн амидын шэгнүүртэй ямар мал гүрэндэ тушааха, колхозник, хүдэлмэришэд, алба хаагшадhаа хэды толгой мал худалдажа абаха, бэлшээн таргалуулха малнуудай гүүртэ, отарануудые байгуулха, аймагай колхозуудаар 60—70 мянган толгой уhанай шубуу үсхэбэрилхэ гэхэ мэтэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагданхай.

Аймагайнгаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ уялгануудые (тэдэнь hүүлдэ нилээд дээшэлүүлэгдэhэн байха) толилходоо газетэ түрүү бэшэг соогоо эдэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэдэниие уряалhан, ямар ехэ хүдэлмэринүүдэй хэгдэхэ байhан тушаа зүб зааhан байха юм.

Уялгануудые толилоод, заабаринуудые үгөөд, саашадаа тэдэнэй дүүргэлтые саг сагтань харуулжа байха гээшэ аймагай газетын шухала зорилго байгаа. Теэд энэ зорилгоёо тус газетэ hайнаар дүүргэжэ байна гэхын аргагүй.

Январиин 21-hээ мартын 1 болотор газетын хуудаhануудта мяха абалгые ехэ болгохо тушаа аймаг дотор ямар тэмсэл ябуулагдажа байhаниие харуулhан нэгэшье статья толилогдоогүй. Хаана, али колхоздо бэлшээн таргалуулха малнуудай гүүртэ, отара байгуулагдааб, хэды толгой гахай шахагдажа эхилээб, хэн гахайшан, адуулгашан hайнаар хүдэлнэб, тэдэнэй хүдэлмэридэ ямар бэрхэшээлнүүд ушарнаб гэжэ газетын хуудаhанууд дээрэhээ мэдэхын аргагүй.

Газетын мартын 1-нэй номерто «Мяха ехээр абахын түлөө» гэhэн гаршагтай. «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшэ Б. Гомбоевой гансахан лэ статья хэблэгдэбэ.

«1959 ондо манай колхоздо 1572 центнер мяхан абтаха болоно. Энээниие бэелүүлхэ ямар арга боломжонууд колхоз дотор бииб гэхэдэ, бэлшээн таргалуулха 60 толгой эбэртэ бодо малай гүүртэ бии болгогдоод, Жэпхээhэн гэжэ газарта бэлшээридэ ябажа байна... Артелиин хонишод байгша ондо 1000 хони бэлшээн таргуулха болоно...

Колхозой правлени гахай үсхэбэрилгэдэ, гахайн мяха абалгые дээшэлүүлгэдэ ехэхэн анхаралаа хандуулна. Гахайнууд шахан таргалуулагдажа, адагынь 60 килограмм болгогдоод бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаха юм. Мүнөө үедэ 107 гахай шахагдажа байна» гэжэ автор бэшэнэ.

Энэ колхозой жэшээ дээрэhээ абажа харабал, Хэжэнгын колхозуудаар мяха элбэг ехээр абадаг болохо тушаа зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байhан янзатай.

Үнэн дээрээ хэгдэжэшье байна. hүүлэй мэдээсэлээр хэжэнгынхид жэлэй эхинhээ хойшо гахайн мяха нёдондоной энэ үеынхиhөө 3 лахин ехээр абаба. Түрүүшын зарим тэды амжалта туйлахын тула ехэхэн оролдолго гаргагдаhан, хүдэлмэри хэгдэhэн байгаа ёhотой. Теэд эдэ хүдэлмэринүүдэй аймагай газетын хуудаhануудта харуулагдадаггүйнь гэмшэлтэй.

Хэжэнгэдэ мал зүбөөр адуулха, гахай харууhалха талаар дүй дүршэлтэй колхозникууд үгы юм. гэжэ яажашье хэлэжэ болохогүй. «Победа» колхозой мал адуулагшад Г. Цыденов, Г. Будаев, Б. Балдандоржиев, Д. Базаров, «Эрдэм» колхозой залуу хонишон комсомол хүбүүн Владимир Базарон болон бусад, газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоhон малшад юм. Теэд эдэнэй дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, бусадтаа танилсуулжа, ажал хүдэлмэридэнь нэбтэрүүлхын оронд газетэ миин лэ тобшохон мэдээсэлээр хизаарлана.

«...Эдэнэр малай хүсэ шадал hайн байлгахые оролдонод... Ерэhэн сагhаа хойшо 540 гаран эрье адуулхадаа, хонидой хүсэ шадал hайн болгохо хэрэгтэ онсо анхаралаа табижа, тэдэниие саhа багатай, хагда hайнтай, бургааhа шугын нэмэри, наруули газарта бэлшээдэг байха юм»— гээд лэ юрэнхыгөөр тэдэнэй хүдэлмэри тухай газетын бэшэхэдэ хэндэ ямар туhа болохо юм?

Колхозуудай ажахые гүнзэгыгөөр шудалжа, фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, малшадтай нягта холбоотой байжа ажаллабал, дээрэ хэлэгдэhэн дутуу дунданууд «Кижингинский колхозник» газетэдэ үгы байха hэн гэжэ hанагдана.

Хурьгад олоор абтана

Совхозой дүрбэдэхи фермын түрүү хонишон Жамьян Аюшеевэй хониной отара дээрэ 600 гаран эхэ хонид бии. Мүнөө отарын хонишод хамта дээрээ табан зуугаад хурьга абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Нүхэр Аюшеевэй отарын хурьгашад Цыбан-Дари Цыренжапова, hама Цыренова, залуу басаган Клара Ракшеева гэгшэд хурьгадаа саг соонь эхэдэнь табижа, садатарнь хүхүүлнэ. Хурьгадаа томо жэжээрнь илгажа, бүлэг-бүлэгөөрнь таhалганууд соо байлгадаг юм. Хурьгадтаа багаhаань эхилжэ hайхан үбhэ, концентрат эдюулжэ hургана. Мүн хурьгалhан хонидоо hайнаар эдеэлүүл- саг соонь уhалха- жэ эндэхи хони- оролдолго гарга- байна. Тэдэ- хурьгалhан хони- бэлшээридэ гарг- гүй газаагаа б- жа, hайнаар э- лүүлнэ. Отарын- ишод hүни- хурьгалха хони- ээлжээгээр эрь- хонодог юм.

К. Жалсара-
Хори.

А. С. Попов—радиоэлектроникын эхи табиһан хүн

(Түрэһэнһөөнь хойшо 100 жэл болоһоной ойдо)

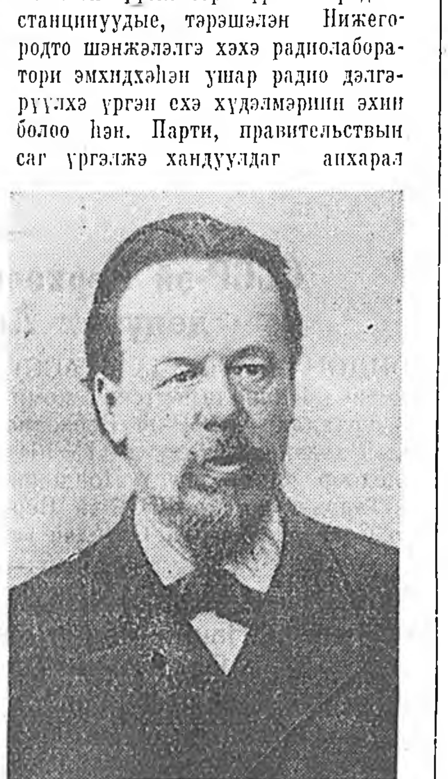
Ородой агуухэ эрдэмтэ, радио табиһан зохёогшо Александр Степанович Попов зуун жэлэй урда тээ, 1859 оной мартын 4-дэ (16-да) Пермскэ губерниин Верхотурска уездын Турьинска Рудники тосхондо (мүнөөнэй Свердловско областиин Краснотурьинск городто) түрэһэн юм. Бага наһанһаа һүбэлгэн хурса ухаатай байжа, руднигай юрын механизмнуудай хүдэлхые һонирхон адаглаг болоһон, һажаажа наадахаһаа эхилээд, физикын онол оншые шэнжэлхэ замда ороһон гэхэ.

А. С. Попов 1877 ондо Петербургын университедэй физико-математическа факультедтэ орожо һураха үедөө, электротехникые ехэтэ һонирхон шудалһан байгаа. Электрическэ элдэб түхеэрэлгэнүүдые тодоруулжо, һонин һонин шэнжэлгэ, туршалга хэдэг байба. Ерээдүйн эрдэмтэнэй зохёолнууд университедээ дүүргэхэ үедэнь эрхим сэгнэлтэ абажа, электротехникын талаар бэшэһэн диссертациинь эрдэмтэ кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртэхоор гэжэ мэдэгдээд, университедтээ хүдэлхөөр үлөөгдэһэн юм.

А. С. Попов 1883 ондо тэрэ үеын ородой электригүүдэй эгээн һайн һургуулида—Кронштадтахи офицернүүдэй минын класста багшалжа эхилһэн байха. Тус һургуулиин һайн түхеэрэлгэтэй лабораторинуудта электросуранзын долги шэнжэлээд, 1895 ондо утаһа шэжэмгүй телеграф зохёогоо бэлэй. А. С. Попов тэрэнэ тодорхойлго хэжэ, радио холбооной эхи табиһан, тэрэ хэрэгтэ олон наһаяа зорюулһан юм. Утаһагүйгөөр телеграмма дамжуулдаг аппарадууд уданшьегүй далайн флодой хэлхеэ холбооной гол хэрэгсэл болоһон байгаа. 1900 ондо далай дээрэ ябатараа аюулда ороһон загаһашадые «Ермак» ледоколой абархада, радиохолбоон онсо шухала үүргэ дүүргэһэн алдартай. Энэ ушар А. С. Поповой ухаалан зохёоһон түхеэрэлгын али тухай ехэ удхашатай байһые гэршэлнэ.

Тэрээнһээ урда тээ электросуранзанай долгин гол түлэб физикын талаар үзэгдөөд, ажал хэрэгтэ ашагладаггүй байһан юм. Тиигэһээр ябатараа электросуранзанай долгин ганцаар соогуур дүүлижэ, хүнэй бэшэгэй дохёо мэдээе холын газар дамжуулдаг болоо бэлэй. Утаһа шэжэмгүйгөөр үгэ дамжуулдаг үргэн ехэ олон боломжын нээгдэбэшье, промышленна талаараа гээгдэнги байһан хаанта Росси радиотехникые хүсэ дүүрэнээр хүгжөөжэ шадаагүй.

Дэлхэй дээрэ түрүүшын социалистическэ гүрэн урган мандаад, манай орон дотор радиогой хүгжэхэ үргэн зам нээжэ үгөө. Совет ороной олон арад түмэнэй аша туһада алдаршахаа ёһотой байба. Энэ талаар шиидхүүлэгдэхэ имагта шухала зорилго табигдаба: радио холбоо, радио дамжуулгые хүгжөөжэ, Эхэ оронойнгоо хизааргүй үргэн дайдада түгээжэ дэлгэрүүлхэ, социализм байгуулхын түлөө тэмсэлэй арюун һайхан туяае ороной эгээн холын бусад тохойнуудта хүргэхэ, радиотехникын научна үндэһэ һуури табиха хэрэгтэй байба. 1918 ондо В. И. Ленинэй үүсхэлээр гүрэнэй радиостанцинуудые, тэрэшэлэн Нижегородто шэнжэлэлгэ хэхэ радиолаборатори эмхидхэһэн ушар радио дэлгэрүүлхэ үргэн ехэ хүдэлмэриин эхи болоо һэн. Парти, правительствын саг үргэлжэ хандуулдаг анхарал

А. С. Попов.

оролдолгын ашаар, совет эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэд радио холбоо, радио дамжуулга хүгжөөхэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэһэн байна.

Радиотехникын амжалта туйлаһанай үндэһөөр радиоэлектронико бии болоо. Энэнэй мүнөөнэйнь туйлалтануудые жара гаран жэлэй саана зарим талааранשье уридшалан тухайлһан байгаа гэжэ һанахань бэрхэтэй байна. Гэбэшье мүнөө сагай радиоэлектроникын научна, техническэ угаа олон туйлалта тухай бодожо үзөөд байхада, А. С. Поповой тодорхойлгонь техническэ эрдэм ухаанай, промышленна хүгжэлтын һалбаран бадарһан шэнэ үе сагай эхин болоо гэжэ баталан хэлэхээр.

Мүнөө сагай радиоэлектронико радио холбоондо, радио дамжуулгада, радиолокацида, тоолон тодорхойлдог электронно машинануудта, техническэ эрдэм ухаанай бусад олон һалбарида дэлгэрэнхэй. Радиоэлектроникын арга методүүд захагүй замбуулиниие (радиоастрономи), бодосой бүрилдэлые (радиоспектроскопи) эрдэм ухаанай талаар шэнжэлхэ ябадалда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Радиоэлектронно олон арганууд үйлэдбэридэ, тэрэниие автомадаар дамжуулан хүтэлхын тулада хэрэглэгдэнэ.

А. С. Поповой зохёоһон түрүүшын радиоприёмник—сахилгаа тэмдэглэдэг түхеэрэлгэһөө, хэдэн арбаад километрын хараанда телеграфай мэдээ дамжуулдаг түрүүшын радиостанциһаа хойшо угаа ехэ юумэн хэгдээ.

Советскэ Союзай радиопромышленность жэл соо хэдэн арбаад миллион элдэб түхэлэй радиоприёмнигуудые, хэдэн зуугаад мянган телевизорнүүдые. бүтээн гаргадаг, хэдэн арбаад, зуугаад киловатт хүсэтэй радиостанцинуудые тодходог болонхой. Радиоприёмниггүй айл мүнөө олдохоёо шухаг болоо.

Радиогой долгиие дамжуулха, тогтоон абаха хэрэгтэ илалта амжалтын туйлагдаһанай ашаар элдэб бодосуудые (самолёдуул, корабльнууд, газар дээрэхи юумэнүүдые) дайраһан радиодохёо абаха арга хорёод гаран жэлэй саана олдоһон юм. Энэмнай радиолокаци гэдэгые хүгжөөхэ эшэ үндэһэн болоһон байгаа.

Радиоэлектроникые саашадань хүгжөөһэнэй үндэһөөр, тэрэниие бодото дээрэнь хэрэглэхэ арга метод олон болоо. Гэхэтэй хамта математикын талаар хэрэглэгдэхэ электронно машинанууд, ядерна хубилалтые түргэдхэхэ хэрэгсэлнүүд тэдэнэй дунда үлэмжэ шухала удхашанартай. Эдэ «сэсэн» машинанууд ерээдүйдэ ямар ехэ юумэ хүн түрэлтэнэй урда нээжэ үгэхэ байһыень сэгнэхэ бэрхэтэй.

Ерээдүйн тиимэ туйлалтые КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиихэбэринүүд бидэндэ тодорхойлон заажа үгэбэ. Энэ зорилгоёо радиоэлектроникын хэрэгсэлнүүдэй, арга методэй туһаламжаар лэ дүүргэжэ шадахабди.

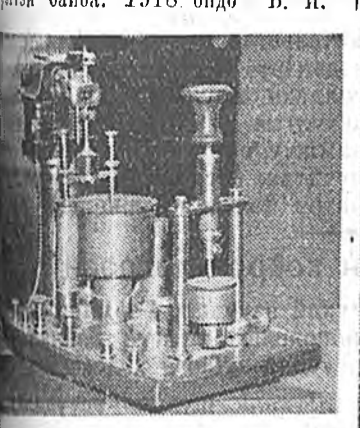
Манай арадай ажахые энергиин хүсөөр зэбсэглэхэ, атомай хүсэ хэрэглэхэ зорилгонууд табигдаа. Энэмнай радиоэлектронно түхеэрэлгэ хэрэглэхэ ябадалтай холбоотой.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон ниидэдэг хэмэл одонуудай, ракетэнүүдэй туһаламжаар замбуулиниие шэнжэлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай туйлаһан асари ехэ амжалтанууд эрдэм ухаанай саашанхи хүгжэлтэдэ радиоэлектроникын али тухай ехэ удхашанартай байһые илангаяа эли тодоор гэршэлэн харуулба. 1959 оной январиин 2-то һара тээшэ шэглүүлэн дэгдээгдээд, нарые тойрон дабшаха түрүүшын хэмэл планетэ болоһон замбуулинай түрүүшын ракетые бүтээгшэд—совет эрдэмтэд, инженернүүд болон хүдэлмэришэд энэ гайхамшаг илалтаяа КПСС-эй XXI съездэдэ зорюулһан байна.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури бии болгохо, социалистическэ үйлэдбэрилгын хүсэнэй айхабтар ехэ шэнэ хүгжэлтэ туйлаха гээшэ СССР-эй экономикые хүгжөөлгын гол шухала зорилго болоно. Энээнэй тула промышленностиин олохон һалбарида радиоэлектронно приборнуудые хэрэглэхэ шухала байна.

Радиоэлектроникын туһаламжаар шиидхэгдэдэг зорилго улам олон болоходо үргэлжэлһөөр. Тиимэл ушарһаа, манай ороной эрдэм ухаанай эрхим түлөөлэгшэдэй нэгэн—ородой агуухэ эрдэмтэ А. С. Поповой радиогой онол оншые анха түрүүн олоһон нэрэ хүндэнь советскэ радиоэлектроникын угаа олон туйлалтаар улам батадхагдаад, манай арадай омогорхол, зохёон байгуулхы сэсэн ухаанай бэелэл болон суурхана.

В. ТИХОМИРОВ,
СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент.

1. А. С. Поповой 1898 ондо ухаалан зохёоһон, радио телеграфай дамжуулга хэхын тула хэрэглэгдэһэн түхеэрэлгэ. 2. А. С. Поповой нэрэмжэтэ музей соохи офицернүүдэй минын таһалга.

ТАСС-эй фотохронико.

Студентнэр гүрэнэй шалгалта барина

Институдай дээдэ дабхарта гарахада, коридор соо студентнэр бүлэг, шаг шууяа таталдажа байна. Тэрэнэй иигэжэ шууялдаһаар байтар хажуудахи комнато соохоо хүри улаан болошоһон шарайтай нэгэ басаган гаража ерэбэ.

— Зай, шамдамнай ямар асуудал байралдажа, хэрээр харюусаба?—гэлдэн тэрэнээ бултадаа энеэлдэһээнь тойрошобо.

— Хари хэдые табяа гэээшэб, мэдэнэгүйб. Бүхы асуудалнуудтаа һайн харюу үгөөб гэжэ һанаа,—гээд нүхэдтөө харюусана.

— Ямар асуудал гэнэ гүт? «Хонигой искусственна аргаар үрэжүүлэлгын технике болон тэрэниие хэрэглэлгэ» гэжэ нэгэдэхи асуудал, хоёрдохи, гурбадахи—малые ажа эдеэлүүлхэ, харууһалха, малай бэлэдхэлгэ тухай асуудал байгаа.

— Шамнайшье һала һайнаар бэлдэһэн юм бэзэш даа. Харахадашье, һанаа амар байнаш. Тиигэжэ хайшан гэлдэгшэ аа—гэлдэхысэ нүхэдынь хүхилдэн, оорондоо шог зугаа дэлгэнэ. Энэмнай студентнүүдэйнгээ дундаһаа эрхимээр һурадаг, эдэбхитэдэй нэгэн — Аксинья Павлова гээшэ. Аксинья институтда ороһон үдэрһөө эхилэн һайнаар һуралсадаг юм. Тиимэһээ семестр бүридэ шалгалтын эхилхэдэ бүхы предмедүүдээ «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр хододоо үгэжэ, магтаалда хүртэдэг байгаа. Мүнөөшье үгэһэн предмедээрээ «таба» гэһэн сэгнэлтэ абаа юм.

Эдэнэрнай зооветеринарна институдай зоотехническэ факультедэй табадахи курсын студентнүүд. Мүнөө эдэнэр гүрэнэй шалгалта барижа эхилээд, туха сүлөөгүй һүүлшынгээ предмедүүдэй нэгые үгэжэ, абаһан эрхим һайн сэгнэлтынгээ түлөө бэе бэеэ амаршалалдана.

Мүнөө жэлдэ зуугаад эрдэмтэдзоотехнигүүд энэ институт дүүргэжэ, республикымнай колхоз, совхозуудта ошожо, залуу наһанай зориг бадаруулха эршэ, хүсэеэ үзүүлхээр гүрэнэй шалгалта һайнаар барижа байнхай.

Гүрэнэй шалгалтын эхилһэн үдэрһөө хойшо эдэнэр политэкономи, мал ажал гэһэн предмедүүдээр шалгалта баряа. Эдэнэрэй дундаһаа студентнүүд Павлова, Афанасьева, Буланаева, Орлов, Дылгиров, Ажагаев, Панина болон бусад бултадаа «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр шалгалтаяа үгөө.

— Бидэнэр институтдаа үзэһэн материалаа үйлэдбэритэй нягтаар холбодог заншалтайбди. Энээндэмнай һайнаар түхеэрэгдэһэн институдаймнай һуралсалай ажахы ехэхэн туһа хүргэдэг байна. Мүн үнгэрэгшэ зун бултадаа республикынгаа колхоз, совхозуудаар таража, зургаа һарын туршада, тэндэхи зоотехнигэй хүтэлбэри доро, ажаллаһан байнабди,—гэжэ студент Орлов зугаална. — Тиин өөрынгөө хоёр гараар барижа хэһэн ажал тухайгаа шалгалта дээрэ хөөрэхэдэ амаршье, бэлэншье байгаа, тиимэ гү?—гээд тойроод байгшадһаа асууна.

— Зүб лэ хэлэнэш. Удаадахимнай тиимэшье һанаа амар байхагүйл ха, оролдосотой, үсэд даамгайгаар үзэхэ болоо хабди гэлдэнэ.

Иигэжэ эдэнэр хоёрдохи шалгалтаяа һайн сэгнэлтэтэйгээр үгөөд, һүүлшынгээ шалгалтада бэлэдхэхээр хамтынгаа байра тээшэ ошожо ябаа һэн.

Б. Цыремпилов.

Гурбан жэлэй соёлой добтолго

Арадай уран бэлигые харалга

Хүгжэмэй ирагуу аялгатай ниилэһэн хонгёо гоё хоолой:

Байсын үндэр модондо
Барас хүхы донгодоно,
Байгал далайн эрьедэ
Баян колхоз толорно...—гээд

шэхэндэ хадагдахаар шэнхинэбэ. Аймагай культурын байшан соо гэгээн сагаан үдэр дунда иимэ зугаа наадан юундэ болобо гээшэб? Тэндэ аймаг соохи уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга эхилжэ, хүдөөгэй уран бэлигтэн мэргэжэл, шадабаряа харуулжа байгаа бшуу. Хээтэй торгон дэгэл үмдэжэ, хяазата утаһан бэһэ бэһэлжэрхиһэн хүбүүд, басагад сээжынгээ оёорһоо, сэдьхэлэйнгээ үерһээ орон нютагаа, ажал хүдэлмэреэ магтан дуулажа, засаг түрэдөө, Коммунистическэ партидаа баясхалан хүргэнэ.

Арадай уран бэлиг гээшэ яаһан баян бэ! Хүдөө нютагаа үшөө һайхан, үнэр баян болгохын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа ябаһан залуу бэлигтэнэй дуулаха, хатархыень шагнаха, харахада, мэргэжэлтэй артистнарһаа юугээрээш дутахагүй байһандань этигэмээр. Хэды орёо бэрхэ хүгжэм эндэ наадагдана гээшэб, роман, повестьнууд сооһоо абтаһан бүлэгүүд ямар тодо, ойлгосотойгоор уншагдана гээшэб! Ород, бурят, татар, украин, узбек арадуудай, энэдхэг яһатанай хатарнуудые хүнгэн солбоноор, нугархай зөөлэнөөр гүйсэдхэнэ.

«Коммунизмын зам» колхозой хоор —«Алдарта Байгалые», «40 лет Октября», «Родина» колхозойхид—«Залуушуулай марш», «Санжидма» гэһэн дуунуудые шадамараар дуулаа. Тугалшан Екатерина Будаева («40 лет Октября») өөрынгөө зохёоһон шүлэг уран хурсаар уншаба.

Һаалишан А. Цыбикова, хонишон А. Цыденова («40 лет Октября»), М. Доржиева, Б. Дашиев, Л. Москвитина («Коммунизмын зам»), Г. Дулмаев (XX партсъездын нэрэмжэтэ) гэгшэд ганса гансаараа дуулажа, һайн сэгнэлтэ абаһан байна.

Гурбан жэлэй соёлой добтолгын түсэбөөр Закаменай аймагайхид яһала юумэ хэжэ байнхай. Ажалшадые болбосон ажаһуудалтай болгохо тэмсэлэй хажуугаар, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулагдажа эхилээ. Уран һайханай бүлгэмүүдэй кружогууд колхоз, эмхи зургаан, предприятинуудта хүдэлдэг болонхой.

«Коммунизмын зам», «Коммунизм», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай коллективүүд харалгын үедэ шалгаржа гараа. Гэбэшье уран һайханай олохон бүлгэмүүд репертуараа шэнэдхэнгүй, хэдэн жэл удаагаар гүйсэдхэдэг номернуудаа асарһан байна. Энэнь тэдэнэй гол дутагдал болоно. «Баруун шугы», «Сэргэндээ байхадаа», «Хүрин хээр», «Колхозой хойхонуур», «Эрбэд соохор» г. м. дуунуудые хэдэн коллективэйхид дуулаа. Зарим хүнүүд дуунуудай текстнүүдые «өөрынхеэрээ» элдэбээр хубилгажархёод дуулана.

Бурят арадай үсөөхэн хатар гүйсэдхэгдөө. Энэ жэл «Коммунизмын зам» колхозой 2-дохи бригада «Ургашад» гэжэ хатар асарба. Тэрээниинь мүлижэ заһабал, яһала зохид хатар болохо һэн.

Урдань республика соогоо сууда гараһан арадай хүгжэмэй оркестр аймагай коллективүүд өөдтэй ургаагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гансал XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой оркестр муу бэшээр наадаа.

Юрэнхыдөө аймагай уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга Закаменда соёл культурын хүгжэжэ байһые гэршэлнэ.

Д. Аюшеев,

Зураг дээрэ: 1. «Коммунизмын зам» колхозой уран һайханай бүлгэмэйхид «Ургашад» гэжэ хатар наадажа байна. 2. «40 лет Октября» колхозой хонишон А. Цыденова (баруун гарһаа), һаалишан А. Цыбикова гэгшэд дуулажа байна.

В. Даниловай фото.

Мэргэжэлтэдые олоор бэлэдхэнэ

Кяхтын хүдөө ажахын техникум эхилээд байһан долоон жэл соо республикынгаа колхоз болон совхозуудта мэргэжэлтэдые бүри олоор бэлэдхэдэг болохо юм. Гансахан 1959 ондо 190 хүн тус техникум дүүргэжэ гарахань. Тэрэ тоодо 48 газар эсхэмжэлэгшэд, 20 гидромелиоратор, 122 бухгалтер бэлэдхэгдэн гараха байна.

Һаяхан 60 хүн энэ техникум дүүргэжэ, колхозой бухгалтерай дипломуудые абаһан байна. Тэдэнэр бултадаа республикынгаа колхозуудта хүдэлмэрилхэеэ гараа. Эдэ залуу мэргэжэлтэд техникумдэ һураха үедөө теоретическэ курсаяа һайнаар шудалһан, дүрбэн һарын гуршада колхозуудта ошожо, практика гараһан байна.

Ажабайдалайнгаа замые һаяхан эхилһэн эдэ залуу мэргэжэтэд колхозуудай тоо бүридхэлгые һайжаруулха бэзэ гэжэ найдагдана. Һургуули дүүргэгшэдэй орондо шэнэ залуушуул абтаха байна. Аймагуудай хүдөө ажахын инспекци, колхозуудай правлени найдамтай, оролдосотой залуушуулые шэлэн эльгээхэ ёһотой.

Э. Вельвер,
техникумэй директор.

БӨӨЛЭХЭЕЭ ЮУНДЭ БОЛЁОБИБ

Би үндэр үбгэн наһатайшье бэшэ, харин манай гэрэлтэ һайхан совет үедэ түрэһэн хүнүүдэй нэгэниинь гээшэб. Мүнөө 35 наһа гүйсэжэ ябанаб. Теэд энээнһээ урда намда нэгэ иимэ хохидолто ушар тохёолдоһон юм. Энээн тухайдаа гэмшэн хөөрэжэ үгэхые хүсэнэб. Юуб гэхэдэ, минии нагса баабай ехэ заарин бөө байһан юм гэжэ хүн зон гэлсэдэг бэлэй. Нэгэтэ түрэл колхоздоо ажаллажа байтарни Түнхэнэй аймагай Хоймор нютагай айлнуудаар Николай бөө ябажа, сасала барин бөөлэнэ, архидана гэхэ мэтын зугаа гараа һэн. Тэрэ үбгэн бөөгэй ёһото нэрэ, обогыньшье мүнөө һайса мэдэнэгүйб. Би тиихэ үедэ хорёод наһатай ябаа һэм. Теэд Николай бөө нютагаймнай хүнүүдһээ минии нагса баабайе ехэ заарин бөө гэжэ дуулаһан дээрэһээ намайе зорюута бэдэржэ уулзаад, элдэб үнгөөр айлган мэхэлжэ, үгэдөө оруулаад, айлнуудаар дахуулжа архидаха зуураа, бөө боло гэжэ архяар сасала барюулһан, хайшан гэжэ юу хэлэжэ болохые заажа, нагса баабаймни уг гарбал тухай хэлэжэ һонирхуулһан, танилсуулһан байгаа. Тиигээд үбгэн бөөгэй мэхэдэ орожо, бөө болобоб гээд, аманда орохысоо альбан шүдхэрые дурдажа ябадаг болоһон байгааб. Тиигэжэ тэрэ үбгэн бөө намайе өөрынгөө худал хуурмаг, хара мэхээр «бөө» болгоһон юм. Тиигэһэнэй һүүлээр нютагай үбгэд, хүгшэдтэ намайе ехэ бэрхэ, шадабаритай залуу бөө болобо гэһэн зар тунхаг тарааһан байгаа. Бөөгэй мүргэлдэ этигэдэг зарим үбгэд, хүгшэдэй намайе уридаг, тэдэнэйдэ ороходом четушка гү, үгышье һаа, хахад литр архи табидаг болоо һэн. Би тэдэнэй архиие ууха даа нөөхил Николай бөөгэй үргэдэг янзаар сасала барижа, онго тэнгэри, уг гарбалаа дурдажа бөөлэдэг һэм. Энэ буруу, бузар муухай ябадални намда, минии залуу наһанда «бөө» гэһэн жэгшүүритэ нэрэ зүүлгээ һэн. Энэ нэрэдэ мүнөө бүришье ехээр дурагүйтэнэб. Тиимэһээ сасала барижа, онготохо бөөлэхэ гээшые огтолон орхихо гэжэ шиидээб. Юуб гэхэдэ, иимэ гэмшэлтэй буруу замһаа хүндэтэ коммунистнууд, комсомолшууд болон бусад аха, эрдэмтэй нүхэдэйнгөө ашаар гарааб. Мүнөө бурхан, бөөгэй мүргэл, онго тэнгэри, элдэбын ада шүдхэр, боохолдой жээхэлдэй гэхэ мэтээр зарим хүн зоной дунда хэлсэдэг зугаа ямаршье үндэһэ һууригүй, худал хуурмаг, эндүүрэл гэжэ лаб байса ойлгооб. Би өөрөө урдандаа үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн хүм, мүнөө табан бага хүүгэдтэйб. Хэрбээ хэн нэгэнэйнгээ ханяаха, халуурхадань, ходо врачта хандажа, эмшэлгын гүйсэд туһаламжада хүртэнэбди. Хэрбээ ханяаха, үбдэхэ болоо һаа, врачта хандагты гэжэ би зон нүхэдтөө сэхэ хэлэнэб. Энээнһээ хойшо бөөлэхэеэ огтолон болёоб, һөөргөө энээндэ хэзээдэшье эрьехэгүйб гэжэ мэдүүлнэб.

Түрэл оронойнгоо эрдэм наукын улам хүгжэжэ, хэмэл одонууд, ракетэнүүдые замбуулин худар дэгдүүлээд, коммунизмын гэрэлтэ замда шууд түргэн орожо ябахадань, партиин XXI съездын хараалһан долоон жэлэй асари ехэ түсэбые бэелүүлэлсэхын хойноһоо эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохоб. Мүнөө нютагайнгаа «Путь коммунизма» колхозой эбэртэ малай 2-дохи фермэдэ ажаллажа байхадаа, ниитын малые жэшээтэ һайнаар харууһалжа, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэб.

Иигэжэ би бөөгэй мүргэлһөө эсэслэн хагасааб, коммунистическэ ёһоор ажаһууха, ажаллаха гэһэн үряае үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэб.

Сандан Танхаев,
Түнхэнэй аймагай Тооро тосхондо ажаһуудаг, урдандаа бөө байһан хүн.

РЕДАКЦИҺАА: бурхан шажанда шүтэхэеэ болиһон, номнолго бөөлэлгэһөө хагасаһан тухай хэдэн бэшэгүүд һаядаа манай редакцида хүдөө нютагуудһаа ороһон байна. Эдэ бэшэгүүдые уншаад үзэхэдэ, зарим хэдэн хүнүүд урдандаа бурхан шажанда, бөөдэ шүтэдэг байһан аад, тэрэ ябадалаа буруушаагаад, мүнөө манай орондо коммунизм байгуулха асари ехэ зорилго бэелүүлэлсэхын тула бүхы совет хүнүүдтэй нэгэн хамта хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, эсэшэ сусашагүй ажаллахаар шиидэһэн тухайдаа мэдүүлнэд. Энэнь тон зүб гээшэ. Юуб гэхэдэ, хэнэйшье мэдэһээр, арад зонойнай политическэ болбосорол улам дээшэлжэ, ажал хүдэлмэридөө коммунистическэ ёһоор хандадаг, эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлдэг, шэнэ ёһоор ажаһууха гэжэ оролдодог, урданай балар харанхы, барга бүдүүлиг сагай алибаа үлэгдэлнүүдые этэрэн хаядаг болоо. Энээнһээ харахада, урдандаа һүзэгтэй байһан зарим совет хүнүүд бурхан шажанда шүтэлгын, бөөлэлгын буруүе, хуушан сагай бусад элдэб үлэгдэлнүүдэй научна ямаршье үндэһэгүй, хуурмаг байһые һайса ойлгоһониинь элирнэ.

Редакцида ерэһэн тиимэ бэшэгүүдэй нэгэн—урдандаа бөө ябаһан, мүнөө Түнхэнэй аймагай Тоорын сомоной «Путь коммунизма» колхозой малшан Сандан Чимитович Танхаевай бэшэг толилбобди.

Олониитын үүсхэлээр

Арадай милици

Үдэшэ орой гү, али харанхы һүнишье Гвардейская үйлсын 8-дахи номерой гурбан дабхар үндэр сагаан байшанда хүнүүд таһалгаряагүй орожол, гаражал байдаг. Энэншье бүгэдэндэ ойлгосотой ааб даа. Эндэмнай ажалшадай аюулгүйе үдэр һүнигүй хинан хамгаалагшад, олониитын ёһо гурим сахигшад—Улан-Удын Железнодорожно районой гүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэд ажалладаг юм.

...Эртэ үглөөгүүр. Хүдэлмэриин саг үшөө эхилээдүй байба. Тиигэбэшье милициин таһагай начальник Борис Балсаевич Будажабоной таһалга соо тэрэнэй орлогшо майор Рубан, дежурна офицер Есипов гэгшэд сугларанхай, үнгэрһэн һүниин харуулай хүдэлмэри, элдэб ааша гаргаһан заримашуул тухай хөөрэлдэжэ, саашанхи зорилгонууд тухайгаа хэлсэнэ.

— Ниитын журам эбдэжэ, элдэб ааша гаргаһан Гурнак гэгшые нүхэдэй сүүдтэ дуулгагты, тэрэниие бариһан бригадмилецууд Булгатов, Хобихенов гэгшэдтэ баясхалан хүргэе,—гээд нүхэр Будажабон захирна.—Арад зоной хүсэн ехэ,—гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, манда хандажа:

— Таанад мэдэнэ ха юм та даа. Үргэн зондо түшэглэн, тэдэнтэй нягта холбоотойгоор ажаллабал—урдахи зорилгоёо хэзээдэшье дүүргэжэ шадахабди. Энэ талаар һаяхан баталан абтаһан «Олониитын гуримые сахилгада ажалшадай хабаадалга тухай» парти, правительствын тогтоол гүнзэгы удхашанартай. Бидэнэр ехэтэ һайшаанабди, арад зоншье һайшаана гээшэ...

АРАД ЗОНОЙ ТУҺАЛАМЖААР

Гэнтэ энэ үедэ хонхо жэнгиржэ, начальнигай үгэнүүдые таһалдуулба...

— Милициин начальник, подполковник Будажабон таниие шагнажа байна... Адресыень хэлыт... Хулгай болоо гэжэ комсомолой штабай гэшүүн Гороховский дуулгана. Түргэлэе. Иимэл ха юм даа, манайш ажал. «Халуун дээрэнь дабтажа аба» гэһэндэл, дары ошохо хэрэгтэй... Хулисэгты... гэбэ.

Иимэ ушарнууд, гэнтын аюул, элдэб зүйл бусын ябадал милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ али олон үзэгдэдэг. Тиихэ зуура, хүнгэн мүрөөр ажаһуухые хүсэдэг, архи намнажа, ниитын ёһо гурим эбдэдэг зонууд тэндэ дайралдана. Зариманиинь хулгай, хонжоо хэнэ, гүрэндэ, арад ниитэдэ хохидол ушаруулна. Эдэ бүхэниие зүбөөр, саг соонь шиидхэхэ гээшэ тиимэшье бараг хэрэг бэшэ юм. Харин зарим асуудал шиидхэхын тула дары хэмжээ абаха хэрэгтэй байдаг, абтадагшье гээшэ.

Милициин зургаанууд олониитын гурим хаа хаанагүй хинаха зорилгоёо ажалшадай зүгһөө зохихо туһаламжа абаад байһан сагтаал амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха байна.

Энэ талаар дурсагдаһан таһагай хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй үедэ нээрээшье горьтойхон хүдэлмэри хээ. Милицидэ һайн дураараа туһалдаг бригадануудай тоо олошороо, хүдэлмэреэ һайжаруулаа. Мүнөө милицидэ туһалха комсомольско дүрбэн штабууд, хэдэн зуугаад хүнүүдһээ бүридэһэн залуушуулай 10 бригада хүдэлмэрилнэ. Мэнэ һаяхан паровозо-вагонно завод дээрэ 150 хүнһөө бүридэһэн һайн дуратанай 4 дружина байгуулагдаа. Тэдэнэй зэргэдэ үүсхэлтэй, һүбэлгэн хүнүүд эробо. Эдэниие үнинэй коммунистнууд, депутадууд толгойлно. Жэшээлхэдэ, паровозо-вагонно завод дээрэ байгуулагдаһан дружинануудай штабай начальнигаар партийна комитедэй секретариин орлогшо Филипп Абагаевич Абагаев томилогдоо. Мүн нүгөөдэ штабай хүдэлмэриие коммунист Медведев хүтэлбэрилнэ. Дружинын гэшүүд ажалаа дүүргэмсээрээ кинотеатрнуудаар, парк, магазинуудаар, үйлсөөр ябажа, олониитын гурим сахилсана. Тиихэдэ олониитэ арад зон өөһэдөө совет хуули болон ёһо гуримые эбдэгшэдтэй шангаар тэмсэнэ. ПВЗ-гэй, түмэр замай узелай цехүүдэй партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд бүлэг (25—30) хүдэлмэришэдые олоной суглардаг газарнуудта дежурлахаар үдэшэ бүри томилдог болоо. Тэрэшэлэн заводой Соёлой ордоной, «Рассвет» клубай дэргэдэ комсомолой штабууд байгуулагдаад, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта арад зоной дунда совет хуулу тухай хөөрэлдөө хэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Тиихэтэеэ хамта, штабууд сатирын газетэ гаргаха, журам эбдэгшэдые шүүмжэлхэһээ гадна, зарим хүнүүдэй таарахагүй ябадалые нүхэдэй сүүд дээрэ хэлсүүлдэг байха юм.

ҮҮСХЭЛТЭЙ, ҺҮБЭЛГЭН ХҮНҮҮД

Милицидэ туһалдаг бригаданууд зарим хулгайшадые, мүн аюултай хулигаануудые эрэлхэг зүрхэтэйгөөр барина. Энээн тухайда үсөөн бэшэ жэшээнүүдые харуулжа болохо. Комсомолой штабай гэшүүд нүхэд Марков, Чернышев, Гусаков, Вильмов гэгшэд ажал хүдэлмэридөө шалгархаһаа гадна, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Теэд мүнөөшье штабай гэшүүдэй уялгануудые һайнаар дүүргэнэ. Эдэнэр нэгэтэ һүни патрульда ябатараа айлай сарайда орожо байгшадые обёорбо. Тиин тэдэнэр хараһанаа тэрэ дары милицидэ дуулгажа, хулгайшад Сметанин Мусихин хоёрые барюулһан байгаа. Модошо дархан Борисов, слесарь Шабалин, хүдэлмэришэд Лебедев, Оленникова гэгшэд эдэбхитэй ажалаараа арад зоной, милициин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Тэдэнэр үни удаан саг соо милицидэ туһалха бригадын гэшүүд байха зуураа, городой ажалшадай амгалан ажаһууха, амарха хэрэгтэнь ходо туһалһан байха юм. Тэрэнэйнгээ түлөө нэгэнтэ бэшэ үнэтэй шанда, баясхаланда хүртэдэг.

ҺОНИРХОЛТОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Арад зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха, олоной газарта гурим журам сахилгые һайжаруулхын тула районой милици, сүүд болон прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй үедэ, илангаяа партиин XXI съездһээ хойшо зоной дунда хэдэн арбаад лекци, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Элдэб һонирхолтой вечер, жэшээлхэдэ, «Асуудал ба харюу», «Энээниие обёоронгүй бү гара» гэхэ мэтын нэрэтэй залуушуулай вечер предприятинууд, эмхи зургаануудта үнгэргэгдэнэ. Байгша мартын 11-дэ түмэр замайхидай клубта «Эдэнэр—бидэниие хамгаалагшад мүн» гэһэн тон һонирхолтой вечер боложо үнгэрөө. Эндэ хүн зонууд дүүрэн сугларжа, тэрээн дээрэ райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шабунин, милициин таһагай начальнигай орлогшо Тимофеев, профкомой түрүүлэгшэ Куприн болон бусад парти, правительствын баталан абаһан һүүлэй тогтоолтой холбожо, һонирхолтой үгэнүүдые хэлэһэн байна. Һүүлээрнь участогай милиционер нүхэр Пономаревой хүтэлбэрилдэг уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад һонирхолтой концерт харуулаа.

Олониитын гурим сахихын түлөө гансашье милициин бэшэ, мүн партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд, олон тоото ажалшад эдэбхитэйгээр тэмсэнэ гэжэ харахадаа, буруу замда ороһон зарим хүнүүд энээнһээ тобшолол хээд, заһаржа байна. Эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг болоһоной эсэстэ хуули буса ябадал гаргалга, хулгай дээрмэ хэхэ гэхэ мэтэ урданай үзэгдэлнүүд үсөөрөө. Гэбэшье социалистическэ зөөридэ эзэн бусаар хандадаг, хэтэрхы ехээр архи уугаад, хүнэй шэнжэ зүһэгүй болошоод, зайгуултажа ябадаг зарим хүнүүд манай дунда бии байһаар. Тиимын тула, парти, правительствынгаа зааһанай ёһоор олониитын гуримые сахилгада зониие бүри олоор хабаадуулха шухала болоно.

И. Очорон.

Зураг дээрэ: 1. Милициин подполковник Б. Б. Будажабон ПВЗ-гэй котельнэ цехын бүлэг хүдэлмэришэдтэй совет хуули тухай хөөрэлдөө хэжэ байна. 2. Һайн дуратанай дружинынхид участогай милиционер нүхэр Даниловтай һүниин харуулда ябана.

Л. Хайдуровай фото.

Радиостанцитай айлайхи

Дэлхэй дээрэ анха түрүүшын радиостанци Россида бии болгоһон, ородой агууехэ эрдэмтэ А. С. Поповой түрэһэнһөө хойшо 100 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ үе соо манай орондо радио арад зоной ажабайдалда заншал болгогдон бэхижээ. Радиогүй айлайхи дүлии хүнтэй жэшээтэй болонхой.

Хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой улам ухамай хурса болохотой хамта, радиотехникэ улам нарижуулагдана. Радиотехникэ шудалха талаар манай совет хүнүүд, илангаяа залуушуул ехэ оролдолго гаргана. Тэрэниие шудалхынгаа хажуугаар, тодхохо, радио харилсаа байгуулхын тула ехэ хүдэлмэри хэнэ.

...Улан-Удын паровозо-вагонно заводой паровозо-механическа цехын начальнигай орлогшо Сергей Иванович Добротворскиинда орообобди. Тэрэнэй байрын таһалгануудай нэгэндэ радиостанци тодхогдонхой. Сергей Иванович, тэрэнэй хүбүүн—66-дахи дунда һургуулиин һурагша Владимир радиодо дуратай хүнүүд. Тиимэһээ тэдэ хоёр радиоклубай гэшүүд юм.

Нүхэр Добротворский өөрөө 1935 онһоо хойшо радиотехникэ шудалжа эхилһэн байна. Тиихэдээ өөрын радиостанцитай болохо гэһэн хүсэл тэрээндэ түрэһэн байгаа. Тэрэнь удангүй бэелүүлэгдэжэ, ультра богони долгин дээрэ хүдэлхэ радиостанци гэртээ тодхоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гэртэхи радиостанцитай болоһон Добротворскитон орон доторoo хаа хаанагүй радио харилсаатай болоһон байна. Үдын хойно эсэгэ хүбүүн хоёрой хөөрэлдөөн эхилшэн гэхэдээ: Алас Дурна—Сахалин, Магадан, Владивосток; Дунда Ази—Ташкент, Ашхабад, Сталинабад; Кавказай республикануудай болон Украина, Белоруссиин, Балтиин далай шадарай республикануудай городуудтай, оронойнгоо ниислэл Москватай, мүн Ленинград болон бусад томо томо городуудай радистнуудтай харилсаа байгуулжа, гэртэһээ радиогоор хөөрэлдэдэг болоһон байна. Эсэгэ хүбүүн Добротворскитон станциингаа хүдэлмэриие улам һайжаруулха зорилгоор аппаратураяа бүри нарижуулха гэһэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана.

Н. Цыбенов.

Зураг дээрэ: Эсэгэ хүбүүн хоёр холын городуудай радистнуудтай хөөрэлдөө хэжэ байна.

В. Муллерай фото.

Алас Дурнын шатаршадай мүрысөөн

Благовещенск. Мартын 5-да болоһон наадалгада Бурядай шатаршад Примориин командатай уулзаба. Тэрэ үдэр приморииинхидай командада мастерай үшөө нэгэ кандидат нэмэжэ ороһон байгаа. Тиигэжэ тэдэнэрэй хүсэн ехээр нэмээ.

Игумнова Шимардинае, Гармаева Рюминае шүүбэд. Бусад шатаршадаймнай уулзалганууд ямараар үнгэргэгдөөб гэжэ уншагшад һонирхоно ёһотой.

Приморско хизаарай Волошин манай Берсутский гэгшэтэй наадахадаа шанга сохилто хэжэ, түргөөр шүүгээ.

Могордоев Никоновтэй наадаһан партидаа тэнсэжэ боломоор байһан аад, бэрсээр алдуутай ябадал хэжэрхёо. Удаань Приморийн шатаршан хүбүүгээ урагшань ябуула збуулһаар саада захадань гарашоо. Тиигэжэ манай шатаршан партяа алдаба.

Сампилов нааданайнгаа эхиндэ испанска партиин вариант хэрэглэн, Шимагинтай тулалдахадаа хюлгын нүгөө талада гаража шадаха хүбүүтэй болоо. Хараар наадагша Шимагин алдуутай ябадал хэжэ, тэргэеэ алдаад, шүүгдэхэ ябадалаа улам түргэдхэбэ. Сумкинай Зайцевтай наадаһан парти хойшолуулагдаба.

Гурбан турай удаа Яхадай шатаршад турнирай түрүү һуурида ябана. Энэ команда 11,5 очкотой. Тиихэдэ манай команда баһал 11,5 очкотой болонхой. Гэбэшье манайхинай хойшолуулагдаһан партинууд найдабари багатайнууд гээшэ. Приморско хизаарайхид 12-һоо 9 очкотой, хабаровскынхид 8,5 очкотой болоо.

А. Игумнов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Советскэ правительственна делегаци Делиин үзэсхэлэн... һайхан газарнуудаар ябаба

ДЕЛИ, мартын 13. (ТАСС). Оронoй политическэ центр, мүн Индиин эртэ урдын соёл культурын шухала центр бологшо Делиин үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые Советскэ Союзай правительственна делегаци хараһан байна.

XII зуун жэлэй эсэс багта баригдаһан Кутуб Минар гэжэ 80 метр үндэр башниие советскэ делегациин гэшүүд хараа.

Город шадарай Туглак ... фортые хараһанайнгаа һүүлээр ... диин дунда зуун жэлэй архите... рын элитэ ехэ памятнигта—Хум... императорай мавзолейдэ дел... циин гэшүүд ороһон байна. Тии... советскэ айлшад Джантар Ма... гэжэ XVIII зуун жэлдэ баригда... обсерваториие хараа.

СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутат Лондон ерэбэ

ЛОНДОН, мартын 13. (ТАСС). Англо-ородой парламентска комитедэй уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадууд «ТУ-104» самолёдоор мүнөөдэр Лондондо ерээ. Тэдэнэй тоодо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ ко... сиин түрүүлэгшэ М. А. Су... СССР-эй Верховно Соведэй д... тадууд Б. Н. Пономарев, П. А... тюков, С. А. Скачков, Л. Н. С... вьев оролсоно

Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй, Демократическ... Германиин Национальна фронтын Национальна Совед... Президиумэй хамтын заседани

БЕРЛИН, мартын 13. (ТАСС). Эндэ коммюнике толилогдоо. Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй, Демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна Соведэй Президиумэй хамтын заседаниин мартын 12-то болоһон тухай коммюнике соо мэдээсэгдэнэ.

Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хэмжээ-ябуулганууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволиин үгэ хэлэхэдээ зааһанай ёһоор, Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 10 жэлэй ой хадаа политикын, экономикын, соёл к... турын талаар шэнэ амжалта ... лаха нүхэсэл боложо үгэхэ ёһ... 10 жэлэй ойдо бэлэдхэл, тэрэ... һайндэрлэлгэ Германиин Демо... тическа Республикын хүсэ ш... лые бүхы дэлхэйн зондо хару...

Министрнүүдэй Соведэй П... диум, Демократическа Герма... Национальна фронтын Национ... на Соведэй Президиум хадаа ... маниин Демократическа Респу... кын 10 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ, ... ниие һайндэрлэлгэ үнгэргэхэ ... миссиие Министрнүүдэй Сов... Түрүүлэгшын орлогшо Г. Рау ... рүүлэгшэтэйгээр байгуулха ... шиидхэбэри гаргаа.

Будапештдэ пресс-конференци болобо

БУДАПЕШТ, мартын 13. (ТАСС). Мүнөөдэр болоһон пресс-конференци дээрэ асуудалнуудта харюусахадаа Германиин Демократическа Республикада Н. С. Хрущевой аяншалгын дүнгүүд тухай ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи мэдээсэлэй управлениин түрүүлэгшэ Ласло Дьярош мэдүүлгэ хэһэн байна.

Берлин болон Лейпцигтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой аяншалга угаа ехэ удхашанартай гэжэ тэрэ хэлээ. Н. С. Хрущев һанамжануудаа мэдэлсэһэн, үгэнүүдые хэлэһэн байна. Энэнь Германиин асуудалые, Баруун Берлинэй ёһо гурим тухай асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхые Советскэ Союзай эрмэлзэдэг байһыень дэлхэй дээрэхи бүри олон хүнүүдэй мэдэрхэ ябадалда горьтойгоор туһалһан байна. Европын тэг дундахи оршон байдалай шахардуу шанга байлгые болюулха зорилгоор Советскэ Союз ехэ оролдолго гаргадаг гэжэ аяншалгын үедэ дахяад элеэр харага... байна.

Германитай эбэй договор ба... ха гээшэ хойшолуулашагүй ... го, зайлашагүй шухала хэрэг ... но гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Л... Дьярош иигэжэ онсолон тэмдэ... Мүнөөнэй тааруугүй байдал са... дань зангаарнь үлөөхэ гээшэ ... тал дэлхэйн шэнэ дай һүжэрэ... оролдодог бүлэг этэгээдүүдэй ... мэлзэлгэдэ тааралдаха байна.

Венгриин правительство Г... нитай эбэй договор баталха ... Советскэ правительствын дура... лые хүсэдөөр һайшаана, тэдэ... али бүхы аргаараа дэмжэхэ ... Ласло Дьярош онсолон тэмдэг... Эдэ дурадхалнууд Европын ара... дай, тэрэ тоодо венгер арадай ... туһада тааралдахаһаа гадна, ... ниие бэелүүлээд байхада ... дээрэхи эб найрамдалда Ба... Германиин милитаризмын ... тохёолдожо болохо гай тү... зайсуулжа шадаха байна гээд ... нэмээжэ хэлээ.

Ирагай генерал-губернатор Бедуинска угсаатанда хандаба

БАГДАД, мартын 13. (ТАСС). Ирагай сэрэгэй генерал-губернатор Ахмед Салех Абди Ирагай хойто талын угсаатанда хандан, Багдадай радиогоор үгэ хэлэхэдээ Мосулда болоһон һүүлшын үймөөнэй үедэ гурим тогтоохо хэрэгтэнь правительствода туһалһанай ... тэдэнэртэ баясхалан хүргөө. ... сулдахи аюулгүй байдал саа... сахилгые нютагай засагаар... дамжуулан үгөөд, байһан га... нуудтаа бусахыень генерал-г... натор тэдэниие уряалһан ба...

Аденауэр Макмиллан хоёрой хэлсээн

БОНН, мартын 13. (ТАСС). ФРГ-гэй канцлер Аденауэр, Англиин премьер-министр Макмиллан мүнөөдэр хэлсээгээ үргэлжэлүүлээ. ФРГ-гэй правительствын дэргэдэхи хэблэлэй болон мэдээсэлэй зургаанай хүтэлбэрилэгшэ Эккардт гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, Берлин тухай асуудал, Германи болон ... роподохи аюулгүй байдал ... асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн ...

Шухала шухала асуудалну... ФРГ-гэй болон Англиин прав... ствонууд «хүсэд нэгэн һана... байгаа гэжэ Эккардт хэлэбэ.

„Германитай эбэй договор баталха гээшэ хойшолуулашагүй хэрэг мүн“

ПЕКИН, мартын 13. (ТАСС). «Жэньминь жибао», «Гуаньмин жибао», «Дагун бао» болон Пекинэй бусад газетэнүүд нүхэр Н. С. Хрущевой ГДР-тэ ошоод байһан тухай коммюникегэй текстые хүсэдөөр толилһон байна. Германиин асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулгын мүнөө үедэ тон шухала болоод байһые онсолон тэмдэглэхэ зуураа, «Жэньминь жибао» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Германитай эбэй договор баталха гээшэ шухала, хойшолуулашагүй хэрэг болоно. Мүнөөнэй эрхэ байдалда Баруун Берлиниие өөрын мэдэлтэй город болгохо гээшэ Берлинэй асуудал шиидхэхэ эгээн лэ таарамжатай зам мү... лоно.

Уласхоорондын байдалда сэ... тэ үгэхэ, Европодо эб найра... болон аюулгүй байдал ар... хамгаалха шухала асуудал... шиидхэлгэдэ яажа хандаха та... Советскэ Союзай, Германиин ... мократическа Республикын ... нэгэн һаналтай байһан тухай ... мюнике соо хэлэгдэһые он... тэмдэглэхэдээ, «Бэйцзин ж... газетэ иигэжэ заана: дай һүж... хэ гэһэн ямаршье һэдэлгые б... хихын тулада бүхы шухала ха... абахаар СССР ГДР хоёр ... байна.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын энэ оной мартын 10-най номерто толилогдоһон, «Сүүдэй хүмүүжүүлхы үүргэ бүри ехэ болоо» гэһэн нүхэр И. Прозоровой статьягай гурбадахи колонкодо буруугаар оршуулагдаһые иигэжэ заһабарилан уншахые гүйнабди: «Мүнөөнэй хуулиин үндэһөөр, гурбан жэлһээ дээшэ болзороор сүүдлэгдэһэн хүнэй зэмээ ... най удаа, тусхай гуримай ё... амнистида гү, али хайрада ... төөн, сүүдлэгдэһэндэ тоологдо... болюулжа болохо юм...».

Редакторай орлогшо
С. Б. БАЛЬЖИНИМ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров 40.49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00987. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. 4807